

Міністерство освіти і науки України
Національний технічний університет
«Дніпровська політехніка»

Інститут Електроенергетики

Електротехнічний факультет

Кафедра перекладу

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

кваліфікаційної роботи ступеню магістр

студента

Молодан Діани Володимирівни

академічної групи

035м-17-1

спеціальності

035 Філологія

спеціалізації

за освітньо-професійною програмою вищої освіти «Германські мови та літератури (переклад включно)», перша - англійська

на тему: Стилiстично-маркованi суфікси сучасної англійської мови

Керівники	Прізвище, ініціали	Оцінка за шкалою		Підпис
		рейтинговою	інституційною	
кваліфікаційної роботи				
розділів:				
1.				
2.				

Рецензент				
-----------	--	--	--	--

Нормоконтролер				
----------------	--	--	--	--

Дніпро
2018

ЗАТВЕРДЖЕНО:
завідувач кафедри
перекладу

(підпис)

_____ (прізвище, ініціали)

« _____ » _____ 2018 року

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу
ступеня магістр

студенту **Молодан Діани Володимирівни** академічної групи **035М-17-1**
(прізвище та ініціали) (шифр)

спеціальності **035 Філологія**

спеціалізації

за освітньо-професійною програмою вищої освіти «Германські мови та літератури
(переклад включно), перша - англійська

на тему: **Стилістично-марковані суфікси сучасної англійської мови**

затверджену наказом ректора НТУ «Дніпровська політехніка» від 12.11.2018 № 1913-л

Розділ	Зміст	Термін виконання
1.	Суфікси в системі деривації сучасної англійської мови	
2.	Суфіксальні засоби вираження оцінки в повісті джерома К. Джерома «Трое у човні (не кажучи про пса!)»	

Завдання видано

_____ (підпис керівника)

_____ (прізвище, ініціали)

Дата видачі 01.10.2018

Дата подання до екзаменаційної комісії 10.12.2018

Прийнято до виконання

_____ (підпис студента)

_____ (прізвище, ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. СУФІКСИ В СИСТЕМІ ДЕРИВАЦІЇ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ.....	7
1.1 Дефініції та класифікації суфіксів.....	7
1.1.1 Іменникові суфікси.....	10
1.1.2 Прикметникові суфікси.....	25
1.1.3 Дієслівні суфікси.....	34
1.1.4 Прислівникові суфікси.....	37
1.2 Функції суфіксальної морфемі в англійській мові.....	38
1.3 Стилiстично забарвлені суфікси.....	40
Висновки до 1 розділу.....	44
РОЗДІЛ 2. СУФІКСАЛЬНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ОЦІНКИ В ПОВІСТІ ДЖЕРОМА К. ДЖЕРОМА «ТРОЄ У ЧОВНІ (НЕ КАЖУЧИ ПРО ПСА!)».....	47
2.1 Позитивно забарвлені суфікси.....	49
2.2 Негативно забарвлені суфікси.....	55
2.3 Димінутивні суфікси.....	60
Висновки до 2 розділу	65
ВИСНОВКИ.....	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИ ДЖЕРЕЛ.....	69

РОЗДІЛ 1. СУФІКСИ В СИСТЕМІ ДЕРИВАЦІЇ СУЧАСНОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

1.1 Щодо дефініції та класифікації суфікса

Під загальною назвою - «словотвірні афікси» - розуміємо суфікси, що стоять після кореня і префікси - перед коренем слова. Різниця між ними не тільки в їх розташуванні в слові, але також і в тому, що «префікс, як правило, змінює тільки значення слова, а суфікс, створюючи нове слово, оформляє його як певну частину мови» [5, 76]. Зауважимо, що суфікс зазвичай висловлює більш високий ступінь узагальнення, ніж корінь, і показує до якого більш широкого класу належить виражене словом поняття.

Найбільш просте визначення суфіксу можна дати, сказавши, що суфікс - це словотворча морфема, що знаходиться після кореня і несе в собі смислові і граматичні функції для даного слова.

Р.Г. Зятковська дає більш змістовне і розширене трактування цього поняття: «Суфікс це пов'язана полі- і мономорфна морфема, що лінійно збігається сегментним і супрасегментним складом, що займає позицію в слові між кореневою морфемою і граматичним формантом, зміст якої виражається її функціональністю» [19, 25].

У лінгвістичній літературі існує багато критеріїв опису і класифікації суфіксів. Основні з них такі:

1. Оскільки суфікс не тільки створює нове слово, але і оформляє відповідну частину мови, основна класифікація суфіксів передбачає розподіл їх за частинами мови, таким чином суфікси об'єднуються в групи за належністю утвореного з їх допомогою слова до того чи іншого лексико-граматичного класу слів.

2. Приєднуючись до основи, суфікс може змінити похідне слово в іншу частину мови, відмінну від частини мови вихідного слова [19, 48].

Відповідно, суфікси діляться на:

1. Іменні, тобто утворюють іменники від різних основ, наприклад: *British*, adj + *-er*, *Britisher*; *to arrive*, v + *-al*, *arrival*.
 2. Ад'єктивні, тобто утворюють прикметники від різних основ, наприклад: *to eat*, V + *-able*, *eatable*, adj .; *friend*, n. + *-less*, *friendless*, adj .;
 3. Дієслівні, тобто утворюють дієслова від різних основ, наприклад: *glory*, n + *-ify*, *glorify*, v;
 4. Адвербіальні, ті, що утворюють прислівники від різних основ, наприклад: *clock*, n + *-wise*, *clockwise*, adj; *clear*, adj + *ly*, *clearly*, adv.
3. Класифікація суфіксів в залежності від частини мови, до якої належить вихідне слово [8, 31]:

1. Суфікси, що приєднуються до основ іменників, наприклад: *-less*, *-ish*, *-ful*, *-ist*, *-some*;
2. Суфікси, що поєднуються з основами дієслів, наприклад: *-er*, *-ing*, *-ment*, *-able*;
3. Суфікси, що приєднуються до основ прикметників, наприклад: *-en*, *-ish*, *-ly*, *-ness*.

Переважна більшість суфіксів можуть поєднуватися з основами різних частин мови [45, 24]. Наприклад, суфікс *-ment* приєднується до основ іменників (*basement*), дієслів (*astonishment*) і прикметників (*merriment*). Полівалентні суфікси зазвичай багатозначні.

4. Семантична класифікація, заснована на спільності абстрактного категоріального значення, яке притаманне суфіксу:

1. Суфікси для позначення національної або географічної приналежності - *ian*, *-ese*;
2. Суфікси збірного значення *-age*, *-dom*;
3. Зменшувальні суфікси *-ie*, *-let*, *-y*, *-ling*, *-ette*.

5. За походженням суфікси діляться на споконвічно англійські (*ly*, *-ful*, *-er*, *-ness*, *-ward*) і запозичені (романські *-tion*, *-able*, *-ize*, *-fy*, *-ance*, *-ous* і ін.; грецькі *-ism*, *-ite*, *-ic*) [45, 194]. Запозичений суфікс вважається повністю асимільованим

в мові в тому випадку, якщо він виробляє нові слова від споконвічно англійських основ. [19, 35]

6. По розташуванню в слові суфікси діляться на термінальні і нетермінальні [19, 67]. Більшість з них нетермінальні. Вони можуть приєднувати інші суфікси (*forgetful-ness*).

О.Д. Мєшков [29, 98] називає 16 термінальних суфіксів, які займають кінцеве положення в слові. Похідні з цими суфіксами не можуть служити основою для подальшого суфіксального словотворення. Термінальними суфіксами є:

1. Суфікси абстрактних іменників: *-al, -hood, -ness, -ship*;
2. Афікси зі значенням зменшуваності: *-ling, -let, -kin*;
3. Суфікси фемінізації: *-enne, -ess*;
4. Суфікси різної семантики: *-ana (Americana), -ase (oxidase), -um (addendum)*
і т. д.

7. Суфікси можуть бути стилістично нейтральними і стилістично маркованими: стилістично нейтральні: *-able, -er, -ing, -ment, -al*.

Так, наприклад, суфікси *-oid, -aceous, -ium* використовуються для висвітлення книжкової та термінологічної лексики, суфікси *-ie, -y*, а також зменшувальні суфікси, вживаються в сфері розмовної і просторічної лексики для утворення жаргонізмів і сленга; стилістично забарвлені суфікси з негативною конотацією, наприклад: *-ard, -let, -eer*.

«Процес розвитку мови і постійного поповнення його складу запозиченими словами привів до виникнення суфіксів, синонімічних вже існуючим споконвічно англійським суфіксам. Разом з тим існуючі пари не є абсолютними синонімами; вони розрізняються поєднанням, семантичної наповненості» [19, 53].

1.1.1 Іменникові суфікси

Перш ніж почати дослідження, необхідно сказати про те, що в англійській мові немає єдиного інвентаря суфіксів, в тому числі і іменних, включення або невключення тих чи інших елементів, здатних до словотворчих функцій, залежить від позиції авторів. Разом з тим суфіксальна система англійських іменників представлена досить великою кількістю словотворчих афіксів.

З точки зору семантики іменні суфікси утворюють групи з наступними загальними значеннями:

«стан, якість»: *vitality, helplessness, brotherhood*;

Тут також слід виділити сему фемінізації, представлену суфіксами *-ess, -ina, -ine* (наприклад: *governess, tsarina, heroine*);

«дія, процес»: *happening, creation, arrival, recovery*;

«предмет»: *lemonade, granary, vivarium*;

зменшувальні і зменшувально-пестливі суфікси: *-let, -kin, -ette, -ling, -y (ie)*, наприклад: *booklet, lambkin, balconette, duckling, daddy*.

Похідні з суфіксом -асу (-су)

1. Суфікс *-асу* приєднується до основ прикметників і передає абстрактне значення стану або якості, на яке вказує словотвірна основа, наприклад: *profligacy - розпуста, complicity - складність, заплутаність*.

2. Як нетранспонуючий суфікс *-асу* поєднується з основами іменників і утворює лексичні одиниці, що позначають титули, звання, групи, колективи осіб, об'єднаних за родом їх діяльності, наприклад: (*delegacy - делегування, piracy - піратство*).

В англійській мові існує також ряд парних слів з суфіксами *-асу* і *-ат*. семантичний зв'язок між такими словами визначається наступним чином: спільність осіб (заняття) – представник спільноти, наприклад: *democrasy - демократія, democrat - демократ; diplomasy – дипломатія, diplomat - дипломат; plutocrasy - плутократія, plutocrat - плутократ* та інше.

3. Суфікс *-асу (-су)* - малопродуктивний.

4. Основні словотвірні моделі: adj + -acy (-cy) = N; n + -acy (-cy) = N

Похідні з суфіксом -age

1. Граматична функція: індикація іменника.

2. Семантична функція: суфікс приєднується до основ прикметників і передає абстрактне значення стану або якості, наприклад: *bondage* - рабство, *orphanage* - сирітство.

Приєднуючись до дієслівних основ, передає значення акту або факту дії, або його результату: *to leak* - текти, просочуватися, *leakage* - витік, текти, *to steer* - управляти кермом, *steerage* - управління.

Суфікс -age, приєднуючись до іменників, утворює лексичні одиниці, що позначають:

а) титули, звання, групи, спільноти, колективи осіб, об'єднаних за родом їх діяльності, передає загальне значення, наприклад: *peonage* – наймити;

б) поєднуючись до іменників, що позначають неживий предмет, надає збірного значення, наприклад: *fruitage* - фрукти;

в) приєднуючись до основ іменників, що позначають одиниці виміру, також передає узагальнене значення: *tonnage* - тоннаж, *percentage* - процентне співвідношення, *voltage* - вольтаж, напруга;

г) місця стоянки, зберігання і т.п.: *anchorage* - якірна стоянка, *vicarage* - будинок священика.

3. Суфікс -age - продуктивний суфікс, який використовується досить активно для утворення нових слів.

4. Основні словотворчі моделі: adj + - Age = N; v + - Age = N.

Похідні з суфіксом -ance (-ence)

1. Граматична функція: індикація іменника.

2. Семантична функція: 1) суфікс -ance (ence) утворює іменники від основ прикметників і дієслів і передає два значення;

а) «назва дії» при цьому суфікс *-ance* приєднується до дієслівних основ, наприклад: *assistance* - допомога, сприяння, *forbearance* - стриманість, *riddance* - позбавлення, усунення.

б) «якість, стан» при цьому суфікс *-ance* приєднується до основ прикметників, наприклад: *arrogance* - гордовитість; *obedience* - слухняність.

Більшість іменників з суфіксом *-ance* характеризуються наявністю стійких семантичних і словотвірних зв'язків з прикметниками на *-ant*: *important* - важливий, *importance* - важливість, значимість; *confident* - впевнений, *confidence* - впевненість.

3. Суфікс *-ance* (*-ence*) – малопродуктивний, суфікс, що характеризується низьким ступенем продуктивності, який дозволяє подальший словотвір.

4. Основні словотвірні моделі: $\text{adj} + \text{-ance} (-\text{ence}) = \text{N}$, $\text{v} + \text{-ance} (-\text{ence}) = \text{N}$

Похідні з суфіксом *-ant* (*-ent*)

1. Граматична функція: індикація іменника.

2. Семантична функція: суфікс *-ant* утворює іменники від дієслівних основ і передає наступні значення:

а) «діяч - особа», наприклад: *student* - студент, той, хто вивчає; *claimant* - висуваючи права, претендент, *attendant* - супроводжує, обслуговує і «діяч - НЕ особа», наприклад: *absorbent* - абсорбент, поглинач. Іменники зі значенням «діяч – НЕ особа» входять в сферу термінологічної лексики.

б) Суфікс *-ant* використовується також для утворення термінів, наприклад: *inhalant* – засіб для інгаляції.

3. Суфікс *-ant* (*-ent*) - малопродуктивний суфікс, що характеризується вкрай низьким ступенем продуктивності на сучасному етапі розвитку мови, але все ж, в окремих випадках, можливий подальший словотвір з його використанням.

4. Основні словотвірні моделі: $\text{v} + \text{-ant} (-\text{ent}) = \text{N}$

Похідні з суфіксом **-ation (-tion)**

У сучасній англійській мові суфікс *-ation* має алломорфи *-tion*, *-ion*, *-sion* і *-fication*, які також використовуються для утворення абстрактних іменників, але значно рідше.

1. Граматична функція: індикація іменника.

2. Семантична функція: суфікс *-ation* утворює іменники від дієслівних основ на *-ize*, *-ate*, *-ify* і основ, які не мають словотвірних суфіксів, і передає значення дії, умови дії, процесу, стану, на яке вказує основа. Дієслівні основи, до яких приєднується суфікс *-ation*, діляться на:

а) Дієслова з суфіксом *-ify*, наприклад: *to electrify* - *електрифікувати*, *electrification* - *електрифікація*; *to pacify* - *заспокоювати*, *pacification* - *заспокоєння*. Для створення абстрактних іменників від дієслів на *-ify* використовується словотвірний елемент *-fication*: *classify* - *класифікувати*, *classification* - *класифікація*.

б) Дієслова з суфіксом *-ize*, наприклад: *to naturalize* - *нейтралізувати*, *знешкоджувати*, *naturalization* - *нейтралізація*, *знешкодження*; *to realize* - *розуміти*, *realization* - *розуміння*.

в) Дієслова з суфіксом *-ate*, наприклад: *to activate* - *активізувати*, *activation* - *активізація*; *to accommodate* - *приспосовувати*, *accommodation* - *приспосовування* (для створення іменників від цих дієслів вживається алломорф *-ion*).

г) Дієслова, які не мають в своєму складі словотвірних суфіксів, наприклад: *to adore* - *любити*, *adoration* - *обожнювання*.

3. Суфікс *-ation* характеризується дуже високим ступенем продуктивності і активно бере участь в утворенні нових слів.

4. Основні словотвірні моделі: $v + -ation (-tion) = N$

Похідні з суфіксом **-dom**

1. Граматична функція: індикація іменника.

2. Семантична функція: суфікс *-dom* вживається для створення

іменників від іменних основ і несе такі значення:

- а) Приєднуючись до основ іменників, що позначають осіб, наділених верховною владою, суфікс *-dom* передає значення території, країни, володінь, на які поширюється влада цієї особи, значення суспільного становища чи стану, звання, посада особи, на яке вказує основа, наприклад: *kingdom* - королівство, *earldom* - графство.
- б) Висловлює сукупність людей, що характеризуються спільністю професії, інтересів і т.д., наприклад: *theatredom* - театральний світ, *newsdom* - журналістські кола, *taxidom* - суспільство водіїв таксі і т. п.

Суфікс *-dom* може приєднуватися до основ іменників з негативною конотацією і висловлює збірне значення з відтінком зневаги, приниження, наприклад: *noodle* - балда, дурень, *noodledom* - дурні; *scoundrel* - негідник, *scoundreldom* - негідники.

Приєднуючись до назв тварин, суфікс *-dom* передає збірне значення: *catdom* - коти і т.д.

3. Суфікс *-dom* є непродуктивним на даний період розвитку мови.
4. Основні словотвірні моделі: $n + -dom = N$

Похідні з суфіксом *-ee*

1. Граматична функція: індикація іменника.
2. Семантична функція:
 - а) суфікс *-ee* приєднується до дієслівних основ з загальним значенням «надавати, вручати», утворені іменники позначають особу, до якої відноситься дія, що виражається дієслівною основою, наприклад: *to adopt* - всиновлювати, *adoptee* - той, кого всиновили, *to ask* - запитувати, *askee* - опитуваний, той, кого запитали.
 - б) приєднується до іменників, надаючи зменшувально-пестливе значення, наприклад: *boot* - черевик, черевик, *bootee* - дитячий в'язаний черевичок, *coat* - плащ, жакет, *coatee* - кофточка, жакетик.

3. Суфікс -*ee* є досить продуктивним на даний період розвитку мови.

4. Основні словотвірні моделі: $n + -ee = N$, $v + -ee = N$, $adj + -ee = N$.

Похідні з суфіксом -*er*

1. Граматична функція: індикація іменника.

2. Семантична функція: суфікс -*er* є багатозначним, він передає значення за трьома основними напрямками: агентивності, кваліфікативності, орудійності.

1) Суфікс -*er* зі значенням агентивності.

а) приєднується до дієслів, що позначають рід занять або професійну діяльність людини, утворюючи іменники зі значенням «особа, діяч», наприклад: *to dig* - *копати*, *digger* - *землекоп*, *to design* - *проектувати*, *designer* - *дизайнер*.

б) приєднується до дієслів, що позначають дії людини, утворюючи іменники зі значенням «особи, якій властиво будь-яку дію», наприклад: *to chat* - *базікати*, *chatter* - *базіка*, *to stammer* - *заїкатися*, *stammerer* - *заїка*.

в) приєднується до дієслів, що позначають дії людини, утворюючи іменники зі значенням «особа, яка виконує будь-яку дію», наприклад: *climb* - *дертися*, *йти в гору*, *climber* - *альпініст*, *to swim* - *плавати*, *swimmer* - *плавець*.

2) Суфікс -*er* зі значенням кваліфікативності.

Суфікс -*er* зі значенням кваліфікативності приєднується до основ іменників, прикметників і числівників і передає такі специфічні риси, як:

а) вказівку на приналежність до будь-якої місцевості: *village* - *село*, *villager* - *житель села*, *island* - *острів*, *islander* - *островитянин*, *London* - *Лондон*, *Londoner* - *житель Лондона*, *лондонець*;

б) специфічні ознаки людини: *fresh* - *свіжий*, *fresher* - *першокурсник*;

в) вікові характеристики, утворюються від основ - числівників:

fifteeners, *sixteeners*, *юнаки і дівчата 15, 16 років* (ця група досить обмежена).

3) Суфікс *-er* зі значенням орудійності.

Суфікс *-er* зі значенням орудійності приєднується до різних дієслів із загальним значенням виконання якої-небудь дії. Похідні іменники позначають різні прилади, інструменти, пристосування та інші знаряддя виробництва, наприклад: *to compute* - вважати, обчислювати, *computer* - комп'ютер, *to rectify* - випрямляти, *rectifier* - випрямляч.

3. Суфікс *-er* характеризується дуже високим ступенем продуктивності і активно бере участь в утворенні нових слів.

4. Основні словотвірні моделі: $v + -er = N$, $n + -er = N$, $adj + -er = N$, $num + -er = N$

Похідні з суфіксом *-or*

1. Граматична функція: індикація іменника.

2. Семантична функція: суфікс *-or* є синонімом суфікса *-er*, але має деякі відмінності:

а) суфікс *-or* в переважній більшості випадків приєднується переважно до іменників з романськими основами, наприклад: *sailor*, *tailor*, *selector* і т.п.

б) суфікс *-or* поєднується тільки до дієслівних основ, які відносяться до наукової мови, утворюючи наукові і технічні терміни. В основному це фізичні, хімічні та інші терміни, наприклад: *illuminate* - висвітлювати, *illuminator* - світильник, *terminate* - закінчувати, *terminator* - термінатор.

в) суфікс *-or* виділяється в обмеженій кількості прикметників: *major* - старший, *minor* - молодший.

Слід зазначити інтернаціональний характер утворень з суфіксом *-or*.

В українській мові аналогічні кальковані терміни зберігають суфікс *-or* і входять в різні терміни, наприклад: *indicator* - індикатор, *compressor* - компресор, *refrigerator* - рефрижератор і т. п.

3. Суфікс *-or* є непродуктивним на даний період розвитку мови.

4. Основні словотвірні моделі: $v + -or = N$

Похідні з суфіксом **-ery (-ry)**

1. Граматична функція: індикація іменника.

2. Семантична функція: у сучасній англійській мові суфікс *-ery (-ry)*

приєднується до дієслівних основ, основ іменників і прикметників і передає наступні значення:

а) Значення властивості, характерної риси, манери, поведінки і т.п.: *brave* - хоробрий = *bravery* - хоробрість, сміливість; *bribe* - хабар = *bribery* – хабарництво. При цьому похідні іменники часто передають зневажливий відтінок значення, наприклад: *bribery* - хабарництво, *tomfoolery* - блазнювання, *charlatanry* - шарлатанство і т. д. Іменники, утворені від іменних основ на *-ist*, не мають зневажливого відтінку, наприклад: *chemistry* - хімія, *artistry* - мистецтво.

б) Сукупність, спільність тих людей, на які вказує основа: *soldiery* – солдати, *merchantry* - купецтво, *Welshry* - жителі Вельсу. У цих двох значеннях суфікс *-ery* приєднується до основ іменників і прикметників.

в) Певний клас речей, предметів: *cookery* - посуд, *jewellery* - ювелірні вироби.

г) Надає значення місця виробництва, розробки, продажу, приєднуючись до основ іменників, що позначають:

1) тварин, птахів або рослини, наприклад: *rabbitry* - місце, де розводять кроликів, *rosary* - розарій і т.д.;

2) конкретні предмети (вироби, речі та ін.), наприклад: *brewery* – пивоварний завод, *bakery* - пекарня, булочна, *shoe-fixery* - шевська майстерня та ін.

3. Суфікс *-ery (-ry)* - продуктивний суфікс, який використовується досить активно для утворення нових слів.

4. Основні словотвірні моделі: $adj + -ery (-ry) = N$, $v + -ery (-ry) = N$, $n + -ery (-ry) = N$.

Похідні з суфіксом **-ess**

1. Граматична функція: індикація іменника.
2. Семантична функція: основна функція суфікса *-ess* - створення іменників, що позначають осіб жіночої статі:
 - а) професію або заняття, наприклад: *actress* - актриса, *poetess* - поетеса.
(В цьому значенні суфікс *-ess* приєднується як до іменних - *goddess* – богиня, так і до дієслівних основ: *conqueress* -переможниця;
 - б) національність або расовій ознаці: *Negress* - негритянка;
 - в) суспільне становище: *countess* - графиня;
 - г) утворює іменники - назв самок тварин, наприклад: *lioness* - левиця, *tigress* - тигриця.
3. Суфікс *-ess* є непродуктивним на даний період розвитку мови.
4. Основні словотвірні моделі: $n + -ess = N$, $v + -ess = N$

Похідні з суфіксом **-ful**

1. Граматична функція: індикація іменника.
2. Семантична функція: суфікс *-ful* утворює іменники, що позначають кількість чого-небудь: *handful* - жменя, *prigorous*, *plateful* - повна тарілка. Дане злиття - результат перерозподілу поєднань типу *a cup full of milk*, *cupful (of milk)*; суфікс *-ful* повністю зберігає значення слова *full*.
3. Суфікс *-ful* є малопродуктивним, так як поєднується з обмеженим рядом основ іменників, що позначають певний обсяг і масу
4. Основні словотвірні моделі: $n + -ful-n = N$

Похідні з суфіксом **-hood**

1. Граматична функція: індикація іменника.
2. Семантична функція: приєднуючись до іменних основ, суфікс *-hood* висловлює загальне значення стану, положення або відносини тієї особи, на яке вказує основа, зокрема:
 - а) відносини родинних зв'язків, наприклад: *brotherhood* - братство,

parenthood - батьківство, материнство;

б) вікові особливості, наприклад: *babyhood* - дитинство, *childhood* – дитинство;

в) сімейний стан, наприклад: *bachelorhood* - неодружене життя, *widowhood* - вдовство;

г) суспільне становище (звання, сан), наприклад: *priesthood* - звання або посаду священика, *ladyhood* - звання, положення леді.

3. Суфікс *-hood* є непродуктивним на даний період розвитку мови.

4. Основні словотвірні моделі: $n + -hood = N$, $adj + -hood = N$

Похідні з суфіксом **-ism**

1. Граматична функція: індикація іменника.

2. Семантична функція: суфікс *-ism* може поєднуватися і з основами прикметників. Він багатозначний і передає наступні значення;

а) вчення, теорія, політичне або філософський напрямок і т.п.: *Marxism* – марксизм, *idealism* - ідеалізм.

б) напрям в мистецтві чи літературі: *symbolism* -символізм, *Dadaism* – дадаїзм;

в) суспільно-економічна формація: *capitalism* - капіталізм, *feudalism* – феодалізм.

г) дія або її результат, процес, стан: *baptism* - хрещення, *barbarism* – варваризм, *egoism* -егоїзм.

д) специфічна (часто негативна) якість, особливість поведінки: *hooliganism* - хуліганство, *dandyisms* - франтівство.

е) згубну пристрасть до чого-небудь: *cocainism* - пристрасть до кокаїну, *alcoholism* - алкоголізм.

ж) характерний стиль, мовні особливості: *vulgarism* - вульгаризм, *colloquialism* - розмовний вираз, просторіччя.

В словниках зареєстрований цілий ряд стилістично маркованих утворень з суфіксом *-ism*. Подібні іменники мають зневажливий, іронічний відтінок

значення і часто висловлюють поняття псевдосистеми, наприклад: *babyism* - дитячість, *scoundrelism* - низькість, підлість.

Характерною особливістю суфікса *-ism* є його семантична кореляція з дієслівним суфіксом *-ize* та іменним суфіксом, наприклад: *realize* - *realism* - *realist*. Ці суфікси утворюють нові слова від однакових семантичних класів.

3. Суфікс *-ism* характеризується дуже високим ступенем продуктивності і активно бере участь в утворенні нових слів.

4. Основні словотвірні моделі: $n + -ism = N$, $adj + -ism = N$

Похідні з суфіксом **-ist**

1. Граматична функція: індикація іменника.

2. Семантична функція: суфікс *-ism* приєднується до основ іменників і прикметників і характеризується наявністю двох основних значень - агентивного і кваліфікаційного.

Похідні іменники утворюють такі семантичні групи:

- а) найменування осіб, що займаються тим видом діяльності, на який вказує основа. У цю групу входять назви осіб, пов'язаних з найменуваннями різних музичних інструментів: *harp* - *арфа*, *harpist* – *музикант*; *violin* - *скрипка*, *violinist* - *скрипаль*; назви осіб, пов'язаних з найменуваннями деяких транспортних засобів: *motor* - *двигун*, *motorist* – *моторист*; *machine* - *машина*, *machinist* - *машиніст*;
- б) іменники - узагальнені назви професійної діяльності людей (науки, культури, мистецтва і т.д.): *geologist*, - *геолог*, *biologist* - *біолог*.

Кваліфікативні значення:

- а) іменники, що позначають послідовників теорій, ідейних течій, поглядів тощо. В якості похідних основ виступають прізвища відомих історичних особистостей, основоположників різних навчань, теорій, поглядів, наприклад: *Lenin*, *Leninist* - *ленінець*, *Darwin*, *Darwinist* – *дарвініст*;
- б) іменники, що позначають послідовників політичних і наукових течій,

осіб, що належать до певної течії або дотримуються тих чи інших поглядів: *communist* - комуніст і т.д.

Характерною особливістю похідних іменників є їх кореляція з суфіксом *-ism*. Такі іменники також утворюються і від основ прикметників, які, в свою чергу, оформлені суфіксом *-al*, наприклад: *natural* - природний, *naturalist* - натураліст.

3. Суфікс *-ist* характеризуються дуже високим ступенем продуктивності і активно бере участь в утворенні нових слів.

4. Основні словотвірні моделі: $n + -ist = N$, $adj + -ist = N$

Похідні з суфіксом *-ite*

1. Граматична функція: індикація іменника.

2. Семантична функція: суфікс *-ite* має два основних значення:

I. а) житель певного місця (міста, країни і т. Д.). У цьому випадку він приєднується до основ іменників, що є географічними назвами:

Sidney, Sidneyite - житель Сіднея, *Kiev, Kievite* - киянин.

б) також приєднується і до узагальнених назв населених пунктів, які не є географічними найменуваннями: *suburbanite* - житель передмістя, *cityite* - житель міста,

в) послідовник, прихильник будь-якого навчання, теорії і т.д.: *Kipling, Kiplingite* – послідовник Кіплінга.

II. Суфікс *-ite* вживається в мові науково-технічної літератури для позначення мінералів, солей, продуктів хімії, органічних сполук тощо. Особливо продуктивним суфікс *-ite* є при позначенні мінералів. В даному випадку він приєднується до основ - власних назв (прізвища першовідкривачів або місця, де даний мінерал або хімічна речовина вперше відкриті або випробувані), наприклад: *hauerite* - гауерит, сірчистий марганець; *dolomite* - доломіт; *urprite* - іприт, гірчичний газ.

3. Основні словотвірні моделі: $n + -ite = N$

Похідні з суфіксом **-ity (-ty)**

1. Граматична функція: індикація іменника.

2. Семантична функція: суфікс *-ity (-ty)* за своїм значенням синонімічний суфікс *-ness* (який буде розглянуто нижче). Як правило, він приєднується до основ складних прикметників, запозичених з романських мов, і висловлює загальне значення стану, якості, умови, ознаки і т. д. Наприклад: *capacity - місткість, certainty - впевненість*. Прикметники, здатні сполучатися з суфіксом *-ity (-ty)*, можна умовно об'єднати в наступні семантичні групи:

- а) Прикметники зі значенням «придатний, здатний або схильний до чого-небудь». Зовнішньою ознакою таких прикметників є суфікс *-able (-ible)*: *changeable - непостійний, мінливий, changeability - мінливість, мінливість; corruptible - псується, продажність, corruptibility – продажність, схильність псування*.
- б) Прикметники, що виражають значення «що відноситься до чого-небудь або що належить до будь-чого, володіє властивістю або якістю, що характеризується чим-небудь» [9, 73]. Зовнішньою ознакою таких прикметників є суфікс *-ed* або чиста коренева основа: *humid - сирий, вологий, humidity - вогкість, вологість*.
- в) Прикметники зі значенням «заповнений чимось, що буває чим-небудь, що відноситься до чого-небудь».

Зовнішньою ознакою таких прикметників є суфікси *ous, -ose*: *bellicose - войовничий, забіякуватий, bellicosity - войовничість, войовничість; scrupulous - сумлінний, scrupulosity - недантичність, сумлінність*.

- г) Прикметники зі значенням «приналежності до чогось, залежності від чогось, володіння чим-небудь». Зовнішньою морфологічною ознакою таких прикметників є суфікси *-al, -ical*: *cordial - серцевий, привітний, cordiality - сердечність, гостинність*;
- д) Прикметники зі значенням «приналежності до чого-небудь, що належить до будь-чого, що має природу, якість, форму, схожість, характер чого-небудь» [9, 73]. Зовнішнім показником таких

прикметників є суфікси *-ic, -ar, -ary, -or*: *jocular* - жартиєлюбивий, веселий, *jocularity* - веселість; *necessary* - необхідний, *necessity* – необхідність.

е) Прикметники зі значенням «має ознаку, властивість чого-небудь, пов'язаний з чим-небудь, відповідний чомусь». Зовнішньою ознакою таких прикметників є суфікси *-ine, -il, -ite, -in*,: *futile* -тщєтний, *futility* - марність.

3. Суфікс *-ity (-ty)* - продуктивний суфікс, який використовується досить активно для утворення нових слів

4. Основні словотвірні моделі: $\text{adj} + \text{-ity (-ty)} = \text{N}$

Похідні з суфіксом **-ment**

1. Граматична функція: індикація іменника.

2. Семантична функція: суфікс *-ment* є багатозначним.

I. Використовується для створення іменників від дієслівних основ і висловлює такі значення:

а) Акт або факт виконання дії, на яку вказує основа: *to arrange* - приводити в порядок, класифікувати, *arrangement* - пристрій, класифікація; *to enlarge* – збільшувати *enlargement* - збільшення.

б) Стан, якість або умова, на яку вказує основа. В цьому випадку суфікс *-ment* приєднується до дієслів, що позначають розумовий і емоційний стан, наприклад: *to amaze* - дивувати, вражати, *amazement* - здивування.

в) Що-небудь конкретне, матеріальне, пов'язане з тим, на що вказує основа: *to equip* - споряджати, обладнати, *equipment* - обладнання; *to pave* - мостити, вистилати (пол), *pavement* - бруківка.

II. Суфікс *-ment* передає деякі аналогічні значення в поєднанні з деякими основами прикметників: *merry* - веселий, *merriment* - веселощі; *odd* - дивний, *oddment* - дивина.

3. Суфікс *-ment* є непродуктивним на даний період розвитку мови.

4. Основні словотвірні моделі: v + -ment = N, adj + -ment = N

Похідні з суфіксом -ness

1. Граматична функція: індикація іменника.

2. Семантична функція: суфікс *-ness* використовується для створення іменників з узагальнено-абстрактним значенням від різних частин мови, а також від атрибутивно вживаних словосполучень.

Суфікс *-ness* утворює іменники зі значенням стану, якості, властивості, ознаки та приєднується до кореневих (*lateness*) і похідних основ: *-ous* (*nervousness*), *-ive* (*inventiveness*), *-able* (*reasonableness*), *-less* (*joblessness*), *-ly* (*friendliness*), *-ful* (*plentifulness*), *-i* (*hastiness*), *-y* (*emptiness*), *-ed* (*unwantedness*), *-ant* (*unpleasantness*).

За семантичною ознакою основи, з якими поєднується суфікс *-ness*, діляться на дві групи:

I. Основи прикметників, що позначають ознаку, якість, властивість, стан і т. д. *alert* - *пильний, живий*, *alertness* - *пильність, жвавість*; *good* - *добрий*, *goodness* - *доброта, великодушність*;

II. Основи прикметників аналогічної семантики, яка притаманна неживим предметам, наприклад: *dark* - *темний*, *darkness* - *темрява*; *empty* - *порожній*, *emptiness* - *порожнеча*.

4. Суфікс *-ness* характеризуються високим ступенем продуктивності і активно бере участь в утворенні нових слів.

4. Основні словотвірні моделі: adj + -ness = N

Похідні з суфіксом -ship

1. Граматична функція: індикація іменника.

2. Семантична функція: суфікс *-ship* - вживається для утворення абстрактних іменників переважно від іменних основ і висловлює:

а) Загальнене значення стану або якості від значення основи: *author* - *автор*, *authorship* - *авторство*; *member* - *член*, *membership* - *членство*.

- б) Посаду, професію, звання, чин, заняття певним видом діяльності:
generalship – звання генерала, генеральський чин, *chairmanship* - обов'язки голови.
- в) Приєднуючись до основ іменників на *-man* (*-woman*), суфікс *-ship* висловлює значення майстерності, спритності, вміння, мистецтва:
horsemanship - мистецтво верхової їзди, *seamanship* - мистецтво мореплавання, *conmanship* - трюкацтво, шахрайство.
- г) У ряді похідних суфікс *-ship* висловлює збірне значення, наприклад:
fellowship - товариство, братство.

3. Суфікс *-ship* - малопродуктивний суфікс, характеризується низьким ступенем продуктивності на сучасному етапі розвитку мови, але все ж в рідкісних випадках можливий подальший словотвір з його використанням.

4. Основні словотвірні моделі: $n + -ship = N$

1.1.2 Прикметникові суфікси

Г.Б. Антрушина [1, 60] у своїй роботі пише про те, що з точки зору загального значення, ад'єктивні суфікси утворюють дві великі групи:

1. У першій групі основним є значення відносин (сема релятивності): «що відноситься до; має схожість, характерні риси чи ознаки; нагадує те, на що вказує основа» [1, 61] , наприклад: *ornamental* - службовець прикрасою, *volcanic* - вулканічний, *neighbourly* - добросусідський, дружній.

2. Для суфіксів другої групи основним є значення наявності / відсутності: «має певну кількість того, на що вказує основа / не має того, на що вказує основа», наприклад: *carbonic* - містить вуглець, *fibrous* - волокнистий, *moneyed* - заможний, має гроші, *moneyless* - не має грошей.

Похідні з суфіксом *-able* (*-ible*)

1. Граматична функція: індикація прикметника.
2. Семантична функція: суфікс *-able* поєднується переважно з дієслівними

основами, але може також приєднуватися до основ іменників. Загальне значення суфікса *-able* - вираз будь-якого характерної ознаки.

У поєднанні з іменниками суфікс *-able* може мати категоріальне значення: «*Fashionable* - модний, «*pertaining to fashion*»- відноситься до моди (дане значення є активним); *objectionable* - викликає заперечення, «*that may be objected to*» - такий, який може викликати заперечення, тобто *snip* (дане значення є пасивним).

У поєднанні з дієслівними основами суфікс *-able* передає основне словотвірне значення «пасивна можливість, схильність», наприклад: *readable*, *catchable*, *seeable*, «*that can be read, caught, seen*».

Суфікс *-able* утворює також прикметники з активним значенням характерної ознаки, відповідності, причинності від дієслівних основ: *suitable* - «*such as to suit*»; *durable* - «*such as to last*»; *perishable* - «*subject to decay or destruction*».

3. В сучасній англійській мові суфікс *-able* володіє майже винятковою продуктивністю, з його допомогою можна утворити прикметник від будь-якого перехідного дієслова.

4. Основні словотвірні моделі: $v + -able = Adj$, $n + -able (-ible) = Adj$

Похідні з суфіксом *-aceous*

1. Граматична функція: індикація прикметника.

2. Семантична функція: суфікс *-aceous* є багатозначним і утворює прикметники від основ іменників. У поєднанні з основами термінологічного характеру, суфікс *-aceous* передає значення «що відноситься до класу, виду і т. д.», наприклад: *liliaceous* - що відноситься до сімейства лілій, *amaryllidaceous* - відноситься до сімейства амарилісових. Суфікс *-aceous* також має значення "володіє певною кількістю того, на що вказує основа»: *asantha* - голка, колючка, *asanthaceous* - голчастий, що несе голки або колючки. Третє значення суфікса *-aceous* - «має склад, характер або форму того, про що говорить основа» [1, 62]: *saropaceous* - мильний, *ampulaceous* - ампулоподібний.

3. Суфікс *-aceous* є непродуктивним на даний період розвитку мови.
4. Основні словотвірні моделі: $n + -aceous = Adj$

Похідні з суфіксом **-al (-ial)**

1. Граматична функція: індикація прикметника.
2. Семантична функція: суфікс *-al* передає узагальнене значення «має якесь відношення (за подібністю, походженням і т. п.) до того, на що вказує основа», наприклад: *accidental* - випадковий, *ornamental* - той, що служить прикрасою.

У сучасній англійській мові функціонує також омонімічний суфікс *-al*, який вживається для створення іменників.

3. В сучасній англійській мові активно бере участь в утворенні нових слів.
4. Основні словотвірні моделі: $n + -al Adj (-ial) = Adj$

Похідні з суфіксом **-an (-ean, -ian)**

1. Граматична функція: індикація прикметника.
2. Семантична функція: суфікс *-an* і його похідні *-ean*, *-ian* служать для утворення прикметників від основ іменників і передають загальне значення відносини або приналежності. Залежно від характеру основ, до яких приєднується суфікс, можна виділити його три основні значення:

- I. Суфікс *-an* приєднується до іменників, що позначає найменування країн, міст та інші географічні назви, і передає значення «що відноситься до країни, місту та ін.», наприклад: *African* - африканський, *Bostonian* - бостонський, *European* - європейський, *Sri Lankan* відноситься до республіки Шрі Ланка. Такі прикметники легко конвертуються в іменники.
- II. Приєднуються до основ іменників – власних назв, суфікс *-an* передає значення «що відноситься до; який є прихильником теорії, поглядів і т. п.», Наприклад: *Newtonian* – відноситься до теорії Ньютона, *Kantian* - кантіанський. У сучасній англійській мові суфікс *-an* утворює відносні прикметники від власних назв, а також цілі

словосполучення. При цьому новоутворення, як правило, є okazіоналізмами і носять жартівливий характер: *everybodyelsian arrangement of plan*» [1, 48]

- III. Третє значення суфікса *-an* дещо обмежено у вживанні рамками наукового стилю: «що стосується даного класу, виду (в біології), до біологічного ритму (в нейробіології), наприклад: *molluscan* - відноситься до молюсків, *mammalian* - відноситься до ссавців і т.д.
3. Суфікс *-an* (*-ean*, *-ian*) є продуктивним і бере участь в утворенні нових слів.
4. Основні словотвірні моделі: $n + -an = Adj$

Похідні з суфіксом *-ate*

1. Граматична функція: індикація прикметника.
2. Семантична функція: суфікс *-ate* є багатозначним, він створює прикметники від основ іменників.

Суфікс *-ate* має наступні значення:

- I. «Характерний, що володіє певними якостями того, на що вказує основа», наприклад: *roseate* - «*resembling a rose*», *collegiate* - «*relating to, or comprising a college*», *graphicate* - «*able to draw, engrave*».
 - II. «Характеризується наявністю, присутністю того, про що говорить основа»: *quorate* - «*containing or consisting of a quorum*» [16, 49].
3. Суфікс *-ate* є продуктивним і бере участь в утворенні нових слів.
4. Основні словотвірні моделі: $n + -ate Adj = Adj$

Похідні з суфіксом *-ful*

1. Граматична функція: індикація прикметника.
2. Семантична функція: суфікс *-ful* поєднується з основами іменників і дієслів.

Суфікс *-ful* поєднується з основами абстрактних іменників, які передають різні емоційні та фізичні якості людини. При цьому він передає значення "той,

що володіє названою якістю в повній мірі», наприклад: *gleeful* - веселий, радісний, *hateful* - ненависний, *shameful* - ганебний, *healthful* - здоровий. Приєднуючись до основ конкретних іменників, суфікс *-ful* передає значення «характерний для, властивий»: *manful* - мужній, сміливий, *masterful* - владний, деспотичний.

У поєднанні з рядом дієслівних основ суфікс *-ful* висловлює значення «схильний, до того, на що вказує основа»: *forgetful* - забудькуватий, *resentful* - затаїв злобу, злопам'ятний, *willful* - впертий, рішучий. Цікавим для нашого дослідження є зауваження Б.А. Ільїш про те, що «можливість утворення прикметників з суфіксом *-ful* від дієслівних основ виникла в той період, коли синтетичний лад англійської мови почав поступатися місцем аналітичному, тобто, коли похідні основи іменників у багатьох випадках збігалися з дієслівними основами» [13, 113]

3. Суфікс *-ful* - малопродуктивний суфікс, характеризується низьким ступенем продуктивності, який дозволяє подальшій словотвір.

4. Основні словотвірні моделі: $v + -ful \text{ Adj} = \text{Adj}$, $n + -ful \text{ Adj} = \text{Adj}$

Похідні з суфіксом -ic

1. Граматична функція: індикація прикметника.

2. Семантична функція: суфікс *-ic* в основному застосовується в області термінологічної та книжкової лексики. Суфікс *-ic* передає значення «той, що складається з, має склад або структуру основи» [9, 35], наприклад: *atomic* - атомний, *carbonic* - вуглецевий. Суфікс *-ic* також має значення належності, наприклад: *volcanic* - вулканічний, *Arabic* - арабська.

Суфікс *-ic* може означати «схожість з будь-ким, може наслідувати кому-небудь»: *Byronic* - в стилі Байрона, *Quixotic* - донкіхотський. В даному випадку суфікс *-ic* поєднується з іменами власними - прізвищами відомих людей.

Прикметники з суфіксом *-ic* легко субстантивуються.

3. Суфікс *-ic* в сучасній англійській мові є дуже продуктивним, особливо в області термінологічної та книжкової лексики.

4. Основні словотвірні моделі: n + -ic = Adj

Похідні з суфіксом -ish

1. Граматична функція: індикація прикметника.

2. Семантична функція: Суфікс *-ish* в сучасній англійській мові є багатозначним. Поєднуючись з основами іменників, суфікс *-ish* володіє певною вибірковістю. Цей суфікс приєднується до основ - найменування людей (професій, національностей, приналежності до будь-якої групи і т.п.) і тварин - і передає значення характерної ознаки, наприклад: *tigerish* - лютий, *кровожерливий*, *mulish* - впертий (як осел), *mannish* - чоловічий, властивий чоловікові (або чоловікоподібна жінка).

Суфікс *-ish* також поєднується з основами іменників, які передають значення внутрішнього стану людини, його моральні якості, наприклад: *modish* - модний, що ганяється за модою, *dumpish* - сумний.

Суфікс *-ish* приєднується до основ прикметників, які передають колірні характеристики, а також оцінку внутрішніх або зовнішніх властивостей предметів, наприклад: *reddish* - червонуватий, *dullish* - тупуватий, *tallish* - високуватий. Похідні прикметники при цьому передають ослаблені або неповні якісні характеристики даної людини або предмета, які на українську мову часто можна передати або за допомогою зменшувальних суфіксів, або за допомогою прислівників «трохи», «злегка».

3. Суфікс *-ish* характеризується досить високою продуктивністю.

4. Основні словотвірні моделі: n + -ish = Adj, adj + -ish = Adj

Похідні з суфіксом -less

1. Граматична функція: індикація прикметника.

2. Семантична функція: утворює прикметники із загальним значенням того, хто не має, позбавлений, кому предмет не належить.

Суфікс *-less* володіє майже універсальною продуктивністю в поєднанні з основами іменників, які можуть позначати: різні предмети, речовини, матеріали:

branchless - без сучків, *windowless* - без вікон, *smokeless* - бездимний; людей, відносини між людьми: *hairless* - лисий, *brainless* - дурний, *friendless* - самотній; фізичні і моральні якості: *motionless* - нерухомий, *sleepless* - безсонний, *guiltless* - невинний і ін.

Суфікс *-less* може також приєднуватися до дієслівних основ. Сфера сполучуваності при цьому обмежена перехідними дієсловами, що виражають дію; значення похідних прикметників також носить негативний характер; «той, що не може виконати дію, позначену основою», наприклад: *cureless* - невиліковний, *fadeless* - нев'янучий, *imaginless* - неймовірний.

3. Суфікс *-less* володіє майже універсальною продуктивністю в поєднанні з основами іменників.

4. Основні словотвірні моделі: $n + -less = \text{Adj}$, $v + -less = \text{Adj}$

Похідні з суфіксом *-ly*

1. Граматична функція: індикація прикметника.

2. Семантична функція: на сучасному етапі розвитку англійської мови існує два суфікса *-ly*, які виконують різні словотвірні функції і є омонімічними. На думку І.К. Архипова, «суфікс *-ly*, який служить для утворення прикметників, і суфікс *-ly*, який утворює прислівники, мають різні джерела походження ... Семантичний потенціал адвербіального і ад'єктивних суфіксів *-ly* також кілька різних: адвербіальний суфікс *-ly* передає значення способу або образу дії, що виходить із значення основи» [5, 207 - 208]. Ад'єктивний суфікс утворює прикметники від основ іменників, адвербіальний суфікс *-ly* - від основ прикметників. При цьому слід зазначити, що ад'єктивний суфікс *-ly* може також використовуватися в інших моделях.

Поєднуючись з основами іменників, суфікс *-ly* виступає як багатозначний і має наступні значення:

I. Подібний, що має спільні риси, що нагадує те, на що вказує основа, наприклад: *fatherly* - батьківський, *friendly* - дружній, добросусідський, *earthly* - земний.

- II. Періодично відбувається, повторюється. В даному значенні суфікс *-ly* приєднується до основ іменників, що позначають різні часові відрізки, наприклад: *yearly* - щорічний, *hourly* - щогодинний, *nightly* - щонічний, нічний, *minutely* - щохвилинний.
- III. Суфікс *-ly* приєднується до основ прикметників і передає значення наявності додаткового відтінку якості, характерного для словотворчої основи: *sickly* - хворобливий, *kindly* - доброзичливий, добрий, *deathly* - смертельний, смертоносний. При цьому «прикметник без суфікса *-ly* передає більш загальне, категоріальне значення, а з суфіксом - більш вузьке, специфічне значення» [5, 209].

3. Суфікс *-ly* в сучасній англійській мові характеризується дуже низькою продуктивністю. Більш високою продуктивністю володіє синонімічний суфікс *-like*, який ми не розглядаємо в своїй роботі окремо, так як дана мовна одиниця, що набуває останнім часом статус суфікса, спочатку все ж є словотворчим елементом.

4. Основні словотворчі моделі: $n + -ly \text{ Adj} = \text{Adj}$, $\text{adj} + -ly \text{ Adj} = \text{Adj}$

Похідні з суфіксом *-ous*

1. Граматична функція: індикація прикметника.
2. Семантична функція: суфікс *-ous* служить для створення прикметників від основ іменників. Значення суфікса *-ous* – той, що володіє властивістю, схожістю, характерними рисами, позначеними основою, наприклад: *disastrous* - тяжкий, згубний, *rottrous* - пухатий, пишний, *villainous* - мерзенний, огидний, *adventurous* - авантюристичний, пригодницький.

У переважній більшості випадків суфікс *-ous* вживається з романськими, грецькими та іншими запозиченими основами.

3. Суфікс *-ous* малопродуктивний, сфера його поширення - книжкова лексика. Низька продуктивність суфікса, як пояснює Е.Н. Бортничук [9, 198] «пояснюється тим, що в англійській мові існує продуктивний синонімічний суфікс *-ful*, що є споконвічно англійським за походженням».

4. Основні словотвірні моделі: n + -ous = Adj

Похідні з суфіксом -some

1. Граматична функція: індикація прикметника.

2. Семантична функція: в сучасній англійській мові суфікс -some є багатозначним.

Суфікс -some приєднується до абстрактних іменників і висловлює значення «той, що має певні характеристики, якості, ознаки того, на що вказує основа» [9, 154], наприклад: *bothersome* - *біс покійний, клопітку*, *fearsome* - *страшний, грізний*, *venturesome* - *сміливий, відважний*. Суфікс -some приєднується до іменників, що позначають душевний або фізичний стан людини.

У поєднанні з дієслівними основами суфікс -some передає значення «той, що має прагнення, схильність, здатність до дії», наприклад: *troublesome* - *неспокійний, заподіює занепокоєння*, *irksome* - *виснажливий, нудний*, *meddlesome* - *втручається не в свої справи*. У більшості випадків похідні прикметники передають негативну оцінку душевного або фізичного стану людини.

Даний суфікс приєднується до основ прикметників, наприклад: *longsome* - *трохи розтягнутий, нуднуватий*, *lonesome* - *самотний*. У цьому значенні суфікс -some поєднується з основами прикметників, що позначають внутрішні або зовнішні якості предмета, емоційні відтінки характеру людини.

3. Суфікс -some є непродуктивним на даний період розвитку мови.

4. Основні словотвірні моделі: n + -some = Adj, adj + -some = Adj

Похідні з суфіксом -y

1. Граматична функція: індикація прикметника.

2. Семантична функція: у сучасній англійській мові суфікс -y багатозначний. Він передає значення «що набуває якості того, про що говорить основа»: *fluey* - *пухнастий*, *bony* - *кістлявий*, і приєднується до основ іменників. Іноді суфікс -y має додатковий відтінок значення - «наявність певної якості того, на що вказує основа»: *волосатий* - *hairly*, *шовковистий* - *silky*.

При поєднанні суфікса *-y* з основами конкретних неживих іменників утворюються відносні прикметники (*branchy - гіллясте, wavy - хвилястий*), а при поєднанні з абстрактними іменниками - якісні прикметники (*greedy - жадібний, risky - ризикований*).

Суфікс *-y* приєднується до дієслівних основ і має значення «схильність до того стану або явища, яке позначається основою»: *sleepy - сонний, chatty - балакучий, sticky - клейкий, липкий*.

Суфікс *-y* приєднується до основ прикметників і висловлює значення послаблення якості, властивості або ознаки. Тут можна простежити дві особливості:

а) похідні прикметники позначають колірні відтінки; *yellowy - жовтуватий, blacky - чорнуватий, greeny - зеленуватий*;

б) похідні прикметники передають значення наявності певної кількості, ознаки, тієї якості, на яку вказує основа: *moisty - сируватий, bleaky - похмурий, plumpy - повненький*.

3. Суфікс *-y* - малопродуктивний.

4. Основні словотвірні моделі: $n + -y \text{ Adj} = \text{Adj}$, $v + -y \text{ Adj} = \text{Adj}$,

$\text{adj} + -y \text{ Adj} = \text{Adj}$

1.1.3 Дієслівні суфікси

Перш ніж почати дослідження дієслівних суфіксів, необхідно сказати про те, що в утворенні дієслів сучасної англійської мови суфіксація грає другорядну роль, основним же словотвірним способом в даному випадку є конверсія (перехід слова з однієї частини мови в іншу).

Похідні з суфіксом *-ate*

1. Граматична функція: індикація дієслова.

2. Семантична функція: суфікс *-ate* в сучасній англійській мові є багатозначним. У більшості випадків суфікс *-ate* приєднується до основ іменників і виражає наступні значення:

- а) Впливати на те, на що вказує основа: *vaccinate* - робити щеплення, *methylate* - розбавляти деревним спиртом.
- б) Перетворюватися в те, на що вказує основа: *lamine* - розщеплювати на тонкі шари, *granulate* - дробити.
- в) В окремих випадках суфікс *-ate* приєднується до основ прикметників і означає «робити (ся) таким, як на те вказує основа», наприклад: *validate* - стверджувати, *ratify* - ратифікувати, *pacify* - заспокоювати.

Дієслова, утворені за допомогою суфікса *-ate* найчастіше зустрічаються в сфері наукової і технічної літератури.

3. Суфікс *-ate* є продуктивним на даний період розвитку мови.

4. Основні словотвірні моделі: $n + -ate \ v = V$, $adj + -ate \ v = V$

Похідні з суфіксом *-en*

- 1. Граматична функція: індикація дієслова.
- 2. Семантична функція: суфікс *-en* утворює дієслова переважно від основ прикметників і передає значення «переходити в стан, на який вказує основа», наприклад: *ripen* - дозрівати, *whiten* - білити, побілити.

Суфікс *-en* продуктивний в поєднанні з основами прикметників, які передають наступні значення:

- а) Фізичний або моральний стан людини: *deaf* - глухий, *deafen* - оглушити; *sad* - сумний, *sadden* - засмутити.
- б) Якісні ознаки або властивості предмета: *sharp* - гострий, *sharpen* - загострювати, точити; *broad* - широкий, *broaden* - розширювати.
- в) Колір: *red* - червоний, *redde* - фарбувати в червоний колір, *dark* - темний, *darken* - робити темним.

При цьому суфікс *-en* поєднується тільки з короткими прикметниками і не може приєднуватися до прикметника, що закінчується на голосний звук.

Суфікс *-en* утворює нечисленні дієслова від основ іменників і передає значення «використовувати те, на що вказує основа для певного впливу на

предмет»: *frighten, threaten*. Дієслова з суфіксом *-en*, в основному, відносяться до розмовного стилю.

3. Суфікс *-en* є продуктивним на даний період розвитку мови.

4. Основні словотвірні моделі: $n + -en \ v = V$, $adj + -en \ v = V$

Похідні з суфіксом **-ify (-fy)**

1. Граматична функція: індикація дієслова.

2. Семантична функція: суфікс *-ify*, приєднуючись до основ іменників і прикметників, утворює перехідні і неперехідні дієслова. Приєднуючись до основ іменників, суфікс передає наступні значення:

а) «Виконувати дію, позначену основою», наприклад: *beautify* - *прикрашати*, *glorify* - *прославляти*, *testify* - *підтверджувати*, *fortify* - *зміцнювати*, *technify* - *оснащувати технічним обладнанням*.

б) «Перетворювати (ся) в те, на що вказує основа», наприклад: *mummify* - *перетворюватися в мумію*, *dandify* - *перетворюватися в денді*. [7, 34]

Суфікс *-ify* є продуктивним для створення слів жартівливого або зневажливого характеру: *tipsify* - *підплиий*, *happify* - *ощасливить*.

Суфікс *-ify* приєднується до основ іменників, які діляться на два класи:

а) конкретні іменники - хімічні речовини і терміни: *calcium* - *кальцій*, *calcify* - *тверднути*, *перетворювати (ся) в вапно*; *emulsion* - *емульція*, *emulsify* - *перетворювати в емульсію*;

б) абстрактні іменники - позначення моральних і фізичних станів людини: *dignity* - *гідність*, *dignify* - *надавати гідність*, *облагородити*; *glory* - *слава*, *glorify* - *славити*, *вихваляти*.

Суфікс *-ify* приєднується також до основ прикметників і висловлює значення «зробити (ся) таким, як позначено основою»: *intensify* - *посилює (ся)*, *falsify* - *фальсифікувати*, *purify* - *очищати*. При цьому прикметники утворюють дві основні семантичні групи:

а) прикметники якісного позначення предмета; *humid* - *вологість*, *вогкість*, *humidify* - *зволожувати*; *solid* - *твердий*, *міцний*, *solidify* -

твердеть, застигати:

б) прикметники якісної характеристики людини; *jolly* - веселий, радісний, *jollify* - веселити, радувати; *terrific* - страхітливий, *terrify* - лякати, жахати.

3. Суфікс *-ify* є продуктивним на даний період розвитку мови.

4. Основні словотвірні моделі: $n + -ify (-fy) = V$, $adj + -ify (-fy) = V$

1.1.4 Прислівникові суфікси

У своїй роботі Е.Н. Бортничук пише: «У спеціальній літературі недостатньо уваги приділяється розгляду суфіксів, які використовуються для творення прислівників. Разом з тим дані лексикографії; дозволяють виділити кілька продуктивних суфіксів які можна описати, виходячи з основних критеріїв аналізу афіксальної системи англійської мови» [9, 189].

Похідні з суфіксом *-ly*

1. Граматична функція: індикація прислівників.

2. Семантична функція: суфікс *-ly*, який використовується для створення говірок, приєднується до основ прикметників, числівників і ад'єктивізованих дієприкметників.

При цьому адвербіальний суфікс *-ly* характеризується в усіх випадках семантичною постійністю і передає значення «так, таким чином, як на те вказує основа»: *deeply* - глибоко, *clearly* - ясно, очевидно, *firstly* - по-перше, *secondly* – по-друге, *hurriedly* - квапливо, *smilingly* - посміхаючись, з посмішкою.

Приєднуючись до основ прикметників, адвербіальний суфікс *-ly* іноді впливає на значення похідного слова. Як приклад можна привести ряд говірок зі значенням приблизності: *scarcely*, *hardly* - ледь, *shortly* - майже, *nearly* - незабаром, *lately* - недавно.

3. Основні словотвірні моделі: $adj + -ly Adj = Adv$, $num + -ly Adj = Adv$,
 $V en (V ing) + -ly Adj = Adv$

Похідні з суфіксом -wise

1. Граматична функція: індикація прислівників.
2. Семантична функція: суфікс *-wise* приєднується до основ іменників, прикметників і (рідко) займенників. Приєднуючись до основ іменників, суфікс *-wise* має значення «з точки зору, в сенсі, по відношенню до того, на що вказує основа». Похідні прислівники з цим суфіксом входять в сферу розмовної лексики, наприклад: *prestigewise* - заради престижу, *entertainmentwise* - для (заради, з метою) розваг. Приєднуючись до основ іменників, прикметників і займенників, суфікс передає також загальне значення способу дії, наприклад: *clockwise* - за годинниковою стрілкою, *longwise* - уздовж, в довжину, *lengthwise* - в ширину, *поперек*, *anywise* - яким-небудь чином.
3. Основні словотвірні моделі: $n + -wise = Adv$, $adj + -wise = Adv$, $pron + -wise = Adv$

1.2 Функції суфіксальної морфемі в англійській мові

1. Граматична функція суфіксальної морфемі

«Граматична функція суфіксальної морфемі не є постійною величиною, так як вона властива тільки суфіксу в кінцевій позиції в основі. Суфікси ж, розташовані між коренем і кінцевим суфіксом основи, граматичної функції не мають. В цьому випадку спостерігається один з варіантів елімінації граматичної функції суфікса, а саме, елімінація кінцевих суфіксів основи» [31, 25]. Наприклад: *atomic* і *atomicity*.

Інший випадок відсутності граматичної функції суфікса спостерігається в його кінцевій позиції в основі в словах, утворених за конверсією. Хоча конверсія поширюється в англійській мові на порівняно невелику кількість суфіксальних слів (наприклад: *aquestion-to question*, *an experience to experience*), вона, тим не менш, становить реальну "загрозу" для граматичної функції суфіксів. [31, 15]

Елімінація граматичної функції суфікса може також бут результатом субстантивзації. Наприклад: *a monthly*, *a daily*. [1, 25]

2. Семантична функція суфіксальної морфеми.

Семантична функція суффіксальної морфеми - це друга і остання основна її функція. Вона виступає більш чітко в позиції суфікса в кінці основи.

Як правило, суфікс є носієм більш узагальненого значення, ніж коренева морфема і слово в цілому. В цьому полягає головна відмінність семантичної функції суффіксальної морфеми.

Суфікс нерідко перевершує свою кореневу морфему і все слово також за обсягом значення. У зв'язку з цим становить інтерес наступне міркування А. І. Смирницького, що стосується співвідношення по обсягу висловлюваних понять між суфіксом, основою і словом: «Основа суфіксального словави ражає поняття, яке в загальному випадку не перебуває у зв'язку з поняттям, вираженим всім словом. Тому основу суфіксального слова не можна вважати його основним компонентом. Поняття ж, яке виражається суфіксом, хоча і є вельми загальним, проте виступає в якості зв'язуючого по відношенню до поняття, що виражається словом» [37, 17].

Зазначене вище співвідношення поширюється на величезну кількість суфіксальних основ і, безумовно, є переважаючим для структур такого типу. Воно відноситься, зокрема, до таких суфіксів як: *-or*, *-an*, *-er* в *teacher*, *doctor*, *musician*.

«У таких основах не суфікс модифікує значення кореневої морфеми, як це зазвичай прийнято вважати, а навпаки, коренева морфема виступає в ролі модифікатора значення суфікса» [19, 23] Це ще більш є очевидним в основах з суффіксальною морфемою *-cide*. Наприклад: *suicide*. Або в основах з суфіксом *-ome*, наприклад: *sarcoma*, *rhizome* і інші. У тих основах, де суфікс виступає модифікатором значення кореневої морфеми, поняття, висловлені кореневою морфемою і основою, рівні за обсягом і не перебувають в підрядному зв'язку, як наприклад, в основах з суфіксом *-ster* і зменшувальними суфіксами *-ock* і *-let*: *poetaster*, *bullock*, *leaflet*.

Загалом, слід визнати, що семантична функція суфікса «має велике значення для відмежування його від форманта і від кореневої морфеми і менш

істотна для відмежування суфікса від префікса, останній за специфікою свого значення досить близький до суфікса» [38, 67]

Отже, семантична функція становить невід'ємну частину змісту суфікса. Семантична функція суфікса зберігається незалежно від дистрибуції, тобто є дистрибутивно необумовленою. Семантична функція залишається елементом змісту всього деривативу.

1.3 Стилiстично забарвленi суфікси

Встановлено, що кількість словотворчих суфіксів, що сприяють виникненню відтінку експресивності слів, значно вища, в порівнянні з префіксами. Йдеться про стилістично забарвлені словотворчі суфікси, під чим розуміється здатність останніх створювати семантику слів, що відтіняють шлейфом емоційності, інтенсивності, функціонально-стилістичної забарвленості, образності. При цьому посилюється експресивне сприйняття і, відповідно, експресивний вплив слів на адресата.

Лінгвісти [19, 49] розмежовують певні види експресивності (інгерентна, адгерентна, контекстуальна), на основі яких за допомогою суфіксів виділяють кілька підвидів експресивних прикметників і іменників, утворених за допомогою:

- інгерентно експресивних суфіксів;
- адгерентно експресивних суфіксів;
- нейтральних суфіксів як *-holic* (*clothesaholic* - людина, схилений на одязі), *-athon / -ethon / -thon* (*workathon* - напружена робота).

Функціонально-стилістична забарвленість є компонентом конотації англійських суфіксів *-y / -ie / -ee* (*groupie* - шанувальник попансамбля або зірки, всюди супроводжує їх); *-o / -eroo / -roo / -oo*; *-ino / -erino / -arino* (*flopperoo* - невдаха); *-nik* (*discotheguenik* - людина, захоплена дискотеками); *-gate* (*travelgate* - використання політиками державних грошей на приватні поїздки).

Окреслені суфікси утворюють похідні, характерні для сленгу, суфікси

-nik і *-gate* в сучасній англійській мові мають широке поширення в сфері політики, суфікси *-e* і *-o* і їх варіанти поширені в молодіжному сленгу.

Емотивно-оцінний компонент семантики виражений за допомогою таких суфіксів як *-y* (*churchy* - *зневажливо віруючий, святенницький*), *-ly* (*fatherly* - *заступницький*), *-ish* (*chumpish* - *тупий*).

Компонентом, який підвищує значення слова, є виявлений вченими в семантиці англійських суфіксів *-ful* і *-ous* (*hateful* - *огидний, gracious* - *милосердний, поблажливий*).

Як різновид підсилювальної експресивності в семантиці англійської мови є суфікс *-ish* (*baddish* - *неважливий*).

Функціонально-стилістичний компонент конотації виділяється в семантиці досить обмеженою кількістю англійських прикметників з суфіксами *-an / -ian* (*Shakespearean* - *шекспірівський*) і *-sque* (*gigantesque* - *гігантський*).

Таким чином, найпоширенішим в семантиці суфіксів іменників англійської мови є емотивно-оцінний компонент. У семантиці ж англійських прикметників в рівній мірі поширені суфікси з емотивно-оцінним компонентом конотації.

Щодо адгерентної експресивності, слід зазначити, що вона є результатом використання одного з значень багатозначного слова і заснована на переносних (метафоричних і метонімічних) значеннях похідних. У семантиці слів, утворених за допомогою адгерентно експресивних суфіксів лінгвісти виділяють два компоненти конотації:

- 1) оцінний;
- 2) інтенсифікуючий [13, 24]

Оцінний компонент укладений в суфіксі *-ness* (*oilness*). Якщо перше (основне) значення слова *oilness* - *маслянистість*, то друге (вторинне) - *улесливість, догідливість*. Експресивний ефект лексеми, природно, проявляється при вживанні слова в другому, вірніше, вторинному, значенні.

Зрозуміло, контекстуально-експресивні суфікси самі по собі є експресивно-нейтральними, проте за рахунок контексту, слова, утворені за допомогою даних суфіксів отримують експресивні відтінки.

З метою вивчення взаємодії похідного з контекстом, Г. К. Гімалетдінова розробила і застосувала методику фонового вивчення семантики контекстуально-експресивних суффіксальних похідних. Під фоном тут розуміється оточення похідного, контекст, - активний, або пасивний учасник створення експресивності в семантиці слова. З цією методикою контекстуальна експресивність з'являється в значенні похідного завдяки образності або інтенсифікації фону. Образність же створюється через різні образотворчі засоби - стилістичні прийоми (метафора, метонімія, гіпербола і ін.), інтенсифікація фону - через вживання засобів вираження (повтор, еліпсис, і т. п.) [13, 10].

Хоча повтор є одним з найпоширеніших синтаксичних методів, багаторазове повторення будь-якого іменника або прикметника в одному реченні надає йому експресивності.

Розглянуті прийоми інтенсифікації лексичної експресивності досить широко використовуються авторами художніх текстів, наприклад:

The charm of traveling is everywhere I go, tiny life. I go to the hotel, tiny soap, tiny shampoos, single-serving butter, tiny mouthwash and a single-use toothbrush

Завдяки повтору прикметника *tiny* (крихітний), вся ситуація інакше інтерпретується, набуває експресивний відтінок.

У художніх творах автор може створити експресивність розповіді через поєднання дієслів зіменниками, що виражають абстрактні поняття, наприклад:

A tiger can smile, a snake will say it loves you, lies make us evil.

В контексті дієслово *to make* надає експресивний відтінок іменнику *lies* (брехня). *Lies* - абстрактне поняття, вживання дієслова *to make* «уособлює» брехню, в результаті чого вся ситуація стає досить образною, а, значить, експресивною.

Крім позначених випадків в англійській мові контекстуальну експресивність отримують абстрактні поняття, що вживаються в односкладних реченнях у вигляді відповідних реплік, наприклад:

Tyler called over, "Do you know what time it is?"

"Fight", I said.

Підсилювально-експресивний компонент може створюватися також за рахунок образності фону, в рамках якого розгортаються події, наприклад:

He looked down into the eyeless darkness.

У наведеному прикладі підсилювальна експресивність базується на метафоричному вживанні прикметника *eyeless* (той, що не має очей), в поєднанні з іменником *darkness* (темрява) утворює контекстуально-експресивне вираження "непроглядна темрява".

Таким чином, роль інтенсифікації художньої ситуації через процес афіксації в англійській прозі важко переоцінити. Даний лінгвістичний феномен є досить актуальним в плані вивчення і відкритий для подальших досліджень.

Висновки до 1 розділу

У першому розділі даної роботи нами було проведено аналіз найбільш уживаних суфіксів сучасної англійської мови на базі визначення складу суфіксального інвентарю.

Суфікс - це пов'язана морфема що лінійно збігається сегментним і супрасегментним складом, займає позицію в слові між кореневою морфемою і граматичним формантом, зміст. якої виражається її функціональністю. У лінгвістичній літературі існує багато критеріїв опису і класифікації суфіксів.

Основна класифікація суфіксів передбачає розподіл їх по частинам мови.

Приєднуючись до основи, суфікс виконує категоріальну функцію і може «перенести» похідне слово в іншу частину мови, відмінну від частини мови вихідного слова. Відповідно, суфікси діляться на: іменні, прикметникові, дієслівні та прислівникові. При аналізі отриманих даних ми отримуємо наступні висновки:

Іменникові суфікси:

1. *-ite, -ness, -ery (-ry)* дають досить великі можливості для словотвору, але мають середню динаміку продуктивності (частотність вживання) як в художній, так і в технічній літературі.
2. *-ist, -ism* володіють високими словотворчими можливостями, тим не менше, мають середній показник динаміки продуктивності на сучасному етапі розвитку мови, що дозволяє прогнозувати те, що з часом слів з цими суфіксами буде в мові все більше.
3. *-ance (ence), -ant (ent), -ity (-ty), -or, -ment, -ess* навпаки, мають середній показник динаміки продуктивності, тобто нових слів з цими суфіксами з'являється вся менше.
4. *-ation (-tion), -er* є в даний час найбільш продуктивними словотворчими суфіксами іменників, так як мають найбільший показник динаміки продуктивності, також ці суфікси дозволяють подальший словотвір.

5. *-ock, -ling, -let, -ule, -ette, -hood, -ee, -dom, -ite, -ship* є малопродуктивними по всім показникам, вони мають низький коефіцієнт продуктивності, тобто практично не дають можливості для утворення нових слів.
6. *-ation (-tion), -or* динамічніші в технічній літературі, а *-ess, -ance (ence), -y (-ie, -ī), -age* - частіше зустрічаються в художній.

Решта суфіксів мають однакову динаміку як в художніх текстах, так і в спеціальних.

Прикметникові суфікси:

1. *-ish, -an (-ean, -ian), -ate* дають досить великі можливості для словотвору, але мають середню динаміку продуктивності (частотність вживання) як в художній, так і в технічній літературі.
2. *-al (ial), -ful, -ly* мають високий показник динаміки продуктивності, але середній коефіцієнт продуктивності, тобто нових слів з цими суфіксами з'являється все менше.
3. *-ible, -aceous, -ly* мають дуже високий показник динаміки продуктивності і практично нульовий коефіцієнт, тобто слів з такими суфіксами в мові існує величезна кількість, але нових слів вони не утворюють.
4. *-less, -ed, -able, -ic* є в даний час найбільш продуктивними словотворчими суфіксами прикметників, так як мають найбільший показник динаміки продуктивності, також ці суфікси дозволяють подальший словотвір.
5. *-al (ial)* більш динамічний в технічній літературі, а *-ible i -ful* - частіше зустрічаються в художній літературі. Решта суфіксів мають однакову динаміку як в художніх текстах, так і в спеціальних.

Дієслівні суфікси:

1. суфікси *-ize, -ate v, -en, -ify* сприяють появі нових слів в англійській мові і, крім того, досить часто зустрічаються як у художній, так і в технічній літературі.
2. *-ate -en* частіше зустрічаються в технічній літературі, *-ize i -ify* однаково динамічні як в технічній літературі, так і в художній.
3. Прислівникові суфікси:

4. *-ly* володіє вкрай низьким коефіцієнтом продуктивності, але в той же час показник його динаміки вкрай високий як в художній так і в технічній літературі.
5. *-wise*, в силу своїх специфічних лексичних властивостей малопродуктивні як з точки зору частотності вживання, так і за показниками динаміки.

Також в цьому розділі було розглянуто, що суфікси можуть бути стилістично нейтральними і стилістично маркованими. Крім того, ми дізналися, що суфіксальна морфема виконує в мові дві основні функції: граматичну та семантичну:

-граматична функція полягає в тому, що суфікс обумовлює приналежність слова до тієї чи іншої частини мови.

-семантична функція полягає в тому, що приєднання суфікса доіснуючої основі суфікс призводить до створення в мові нового слова.

РОЗДІЛ 2. СУФІКСАЛЬНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ОЦІНКИ В ПОВІСТІ ДЖЕРОМА К. ДЖЕРОМА «ТРОЄ У ЧОВНІ (НЕ КАЖУЧИ ПРО ПСА!)»

Складно передати всю красу англійської мови. Вся багатогранність даної мови полягає в її величезному лексичному запасі і різноманітності смислових відтінків.

За допомогою мови люди, як відомо, висловлюють свої емоції і думки щодо оточуючої їх дійсності, тобто мова допомагає людині висловити свою оцінку. Будь-яка людина, вважаючи певний предмет хорошим або поганим, потрібним або шкідливим, прекрасним або огидним, оцінює його. Іншими словами, вона привласнює цінність або знецінення певного предмету, за допомогою формулювання позитивної або негативної оцінки [10].

Згідно з даними роздумами, зупинимося на більш переконливому, на наш погляд, визначенні, в якому оцінка розуміється як «ставлення носіїв мови до об'єкта, обумовлене визнанням або невизнанням його цінності з точки зору відповідності або невідповідності його якостей певним ціннісним критеріям» [26, 6]. Саме категорія оцінок допомагає людині пізнати навколишній світ.

Зупинимося докладніше на способах вираження оцінки по відношенню до предметів. Ю. О. Броннікова говорить про те, що оцінка може виражатися на різних мовних рівнях і виявлятися за допомогою різних мовних засобів.

Інтонація і порядок слів у реченні також грають важливу роль в вираженні оцінки, яка здатна передаватися і на рівні тексту [10, 276]. У тексті починають проявлятися всі, так би мовити, приховані семи, які, були закладені в структуру слова, ті семи, які відображають саму суть об'єкта [10, 278]. Однак найчастіше оцінка виражається за допомогою сукупності різних мовних засобів. Говорячи про граматичні засоби, для того, щоб привнести в текст оціночно-експресивні відтінки можуть використовуватися нестандартні морфологічні категорії, проте основним способом можна вважати словотвірні засоби.

Суфіксальна система англійської мови досить детально описана вітчизняними та закордонними лінгвістами в сфері словотворення. Свідченням цього є численні праці стосовно даного поняття. В деяких з них дано характеристику окремих суфіксів з точки зору їх словотворчих можливостей; в інших є детальний опис суфіксів та аналіз словотвірної валентності останніх.

У зв'язку з тим, що багато вчених-лінгвістів (Г. О. Винокур, Н. М. Шанський, Є. А. Земська, А. Н. Тихонов, А. І. Моїсєєв, М. А. Шелякін, Н. А. Янкотрініцька, В. Г. Головін, М. Н. Яценецька, Л. В. Рацібурська і ін.) займалися вивченням суфіксів, в даний час існує декілька класифікацій даного мовного явища.

Е. Н. Бортничук не дає точну класифікацію суфіксів суб'єктивної оцінки і стверджує, що часто значення суфікса залежить від контексту і може варіюватися в залежності від ситуацій. Тобто він говорить про те, що один і той же суфікс може виражати як позитивну оцінку, так і негативну [9, 254].

Відносно англійської мови поняття суфіксів суб'єктивної оцінки є предметом обговорень. Відбувається це в силу, того, що стандартна англійська мова має меншу кількість таких суфіксів у порівнянні, наприклад, з німецькою, іспанською мовою або слов'янськими мовами. Існують думки, що англійська мова і зовсім не має суфіксів суб'єктивної оцінки. Однак до словотворчих засобів створення експресії і вираження суб'єктивної оцінки в англійській мові відносяться наступні:

- 1) префікси;
- 2) суфікси;
- 3) конверсія.

Як було зазначено раніше Г. К. Гімалетдінова виділяє кілька видів експресивних суфіксів:

- 1) інгерентно експресивні суфікси;
- 2) адгерентні експресивні суфікси;
- 3) нейтральні суфікси, експресивність яких досягається виключно в контексті [13,15].

Можна тільки умовно класифікувати суфікси суб'єктивної оцінки, так як значення кожного окремого суфікса може змінюватися в залежності від контексту і ситуації. Також, безсумнівно, видно, що експресивно - оцінне словосполучення відіграє важливу роль, як в англійській, так і в українській мовах.

До завдань даного розділу входять лише ті суфікси, які дають змогу створювати похідні з позитивною або негативною оцінкою.

В даному розділі буде розглянуто вплив стилістично маркованих суфіксів на зміну емоційного забарвлення на прикладі гумористичної повісті англійського письменника-гумориста, драматурга Джерома Клапки Джерома «Троє у човні (не кажучи про пса!)». Стилiстично мароквані суфікси розглядались спираючись на монографію А. І. Приходько [34].

2.1 ПОЗИТИВНО ЗАБАРВЛЕНІ СУФІКСИ

З точки зору вираження позитивної оцінки за допомогою суфіксації похідні можна розділити на такі групи:

1. Твірна основа, семантична структура якої включає семи позитивної оцінки, впливає на нейтральні, з точки зору оцінки, суфікси, в наслідок чого, похідне слово отримує необхідну кваліфікацію.
2. Позитивно забарвені суфікси, що взаємодіють з основою. В результаті чого похідне слово отримує позитивну оцінку [34, 88]

-ship, -age, -ism, -ist

Завдяки суфіксу –ship утворюються іменники, які демонструють відносини між людьми, стан, приналежність до групи, властивість. Наприклад:

-ship: «*The balusters were a superb piece of **workmanship**, and the wall all the way up was oak-panelled, with carving that would have done credit to a palace*». (Ее балясины и перила были **чудом искусства**, а вдоль всей лестницы шла резная дубовая панель, которой мог бы позавидовать любой дворец.) Джером К. Джером, завдяки додаванню суфікса -ship надає слову **workman** (is a man who works with his [hands](#), for [example](#) building or [repairing](#) houses or [roads](#) (робочий)) позитивного значення.

Завдяки тому, що похідне слово має в наявності семи в твірній основі, утворюється позитивне значення).

Утворення іменників, які несуть в собі значення конкретного предмета чи особи, відбувається завдяки суфіксу **-age**.

*«It is a shop now, in the market-place, but it was evidently once the mansion of some great **personage**.»* (Дом этот стоит на рыночной площади, и там теперь помещается лавка, но некогда он служил, очевидно, резиденцией какого-то **вельможи**). В даному прикладі завдяки додаванню суфікса **-age** слову **person** (is a man, woman, or [child](#)) надається значення звеличення, в даному випадку окремій особі.

A **personage** is a [famous](#) or important person (вельможа, відома людина).

Інтернаціональні суфікси **-ism, -ist** можуть приймати участь в утворенні похідних для позначення дії чи її результату. Дані суфікси співвідносяться між собою, тому доречно їх розглядати разом.

*«- Yes, - was the reply, - it was a **heroism**.»*

*«- Вот именно, - услышал он в ответ, - это было **героизмом**.»*

Hero is a person [distinguished](#) by [exceptional courage](#), [nobility](#), [fortitude](#), etc (герой).

Аналогічно виникнення позитивного значення і в слові **moralist** – **мораліст**, людина з добрими намірами, що веде добродієсне життя.

Тут і далі будуть використані приклади лише з повісті Джерома К. Джерома.

-ery, -hood, -ness

Дані суфікси утворюють іменники, що передають значення позитивних якостей. Розглянемо вплив даного суфікса на прикладі взятому з повісті "Троє у човні (не кажучи про пса!):

- *«We adopted this armless bit of **trickery**, and the result was that, by the time everything else was ready, the tea was waiting».* (Мы применили эту **невинную хитрость**, и в результате, когда другие приготовления к ужину были закончены, чай уже ждал, чтобы мы его выпили).

Trick a [mischievous](#), [malicious](#), or [humorous](#) action or plan; [joke](#) (жарт, хитрість).

- *«It was a glorious morning, late spring or early summer, as you care to take it, when the dainty sheen of grass and leaf is blushing to a deeper green; and the*

year seems like a fair young maid, trembling with strange, wakening pulses on the brink of **womanhood**.» (Выдалось чудесное утро, как бывает в конце весны, или, - если вам это больше нравится, - в начале лета, когда нежно-зеленая окраска травы и листьев переходит в более яркие и сочные тона и вся природа похожа на красавицу девушку, охваченную смутным трепетом пробуждающейся **женственности**).

A **woman** is an adult female human being(жінка)

- «We began cheerfully, one might almost say skittishly, but our **light-heartedness** was gone by the time the first potato was finished». (Мы взялись за дело весело, можно даже сказать - с энтузиазмом, но **бодрость духа** совершенно покинула нас к тому времени, когда мы покончили с первой картофелиной.)

Someone who is **light-hearted** is cheerful and [happy](#) (безтурботний).

Всі приклади дають зрозуміти, що, завдяки суфіксам, реченню надається додаткового відтінку позитивних якостей, що надає позитивного забарвлення.

-y, -ance/ -ence

За допомогою даних суфіксів можливе створення похідних, що мають дієслівну основу, та мають значення якості. В повісті, що є предметом нашого дослідження, є такі приклади вживання цих суфіксів:

*«We worked **steadily** for five-and-twenty minutes, and did four potatoes».*(*Мы усердно трудились двадцать пять минут и отскоблили четыре штуки.*)

Steady – зміцнювати, ставати статичним, твердим.

*«We had tried washing them ourselves, in the river, under George's **superintendence**, and it had been a failure».* (*Сперва мы попытались сами выстирать ее в реке под **руководством** Джорджа, но потерпели неудачу.*)

If you **superintend** something, you have [responsibility](#) for [ensuring](#) that it is carried out properly (контролювати, наглядати).

-ate, - able, -al, -ed, -ful, -ous, -ly

Позитивна оцінка в дериваті обумовлена наявністю сем позитивної оцінки в семантичній структурі мотивуючого слова. Проілюструємо функціональність вказаних афіксів на прикладах з повісті:

-ate : «*If you had seen these clothes after - but, as the hilling shocker say, we **anticipate***». (Если бы вы увидели нашу одежду после... Но, как пишут в наших бульварных романах, не будем **предвосхищать** события.)

Anticipation is a feeling of excitement about something that is going to happen in the near future (очікування, передчуття)

-able : «*And the nast out lady got up, and said it was disgraceful that a **respectable** married woman should be harried about in this way, and gathered up a bag and eight parcels and went*». (А потом толстая леди поднялась и сказала, что стыдно так издеваться над **почтенной** замужней женщиной, и вышла, забрав все свои восемь пакетов и чемодан).

Respect is admiration felt or shown for someone or something that you believe has good ideas or qualities (поважати).

-al: - «*Well, won't you come and see the **memorial** window?*» (- Но все-таки вы посмотрите **историческое** окно?)

Memory -the ability to remember information, experiences, and people (пам*ятати).

-ed: «*And Harris gets up, and makes for the piano, with the beaming cheeriness of a **generous-minded** man who is just about to give somebody something.*» (И Гаррис встает и подходит к фортепиано с сияющей улыбкой **великодушного** благодетеля, который собирается кого-то чем-то одарить.)

Generous-minded person who can accepted the "given" just as he, in his own creative efforts, is able to give (великодушный, добросердечный).

-ful: «*We flirted with **graceful** dignity*». (Мы изящно ухаживали за дамами.)

Grace is a quality of moving in a smooth, relaxed, and attractive way (прикрашати, нагороджувати).

-ous: «*There may be tow-lines that are a credit to the irprofession - **conscientious**, respectable tow-lines*». (Может быть, есть бечевы, являющиеся гордостью своего цеха, - **добросовестные** порядочные бечевы.)

Conscience - the part of you that judges how moral your own actions are and makes you feel guilty about bad things that you have done or things you feel responsible for (усвідомлення).

-ly: «*He calls to them to stop, quite **gently** and **politely** at first*». (Он просит их остановиться-сначала **спокойно** и вежливо.)

Gentle - calm, kind, or soft (ніжний, лагідний, пестливий).

-ify, -ice (-ize)

За допомогою даних суфіксів утворюються деривати, які означаються виконання дії, яка має мотивуючу основу.

-ify: «*It is rumoured in the town that once, many years ago, a boy appeared who really never had done these things - or at all events, which was all that was required or could be expected, had never been known to do them - and thus won the crown to glorify*». (Существует предание; что некогда, много лет назад, в городе появился мальчик, который действительно никогда ничего подобного не делал (или если и делал, то так, что никто об этом не знал, а большего от него не требовали и не ожидали) и таким образом завоевал победу, которую восхваляли.)

Glory - great admiration, honour, and praise that you earn by doing something successfully (слава, пишатися, хвалитися).

Sympathize (-ize) – співчувати, симпатизувати (sympathy – sharing the feelings of others; feeling pity, and tenderness)

-esque, -ian

Вживання даних суфіксів зачасти зустрічається в книжковій мові та асоціюється з вишуканістю стилю. В повісті Джерома К. Джерома знаходимо такий приклад:

-esque: «*They are **picturesque** little spots, these locks*». (Как они **живописны**, эти шлюзы!)

Picture - a drawing, painting, photograph, etc, something you produce in your mind, by using your imagination or memory (картина, зображення).

-ian: «The "sampler" that the eldest daughter did at school will be spoken of as "tapestry of the **Victorian** era," and be almost priceless». (Вышивку, которую ваша дочь сделала в школе на уроках рукоделия, назовут "гобеленом **викторианской** эпохи", и ей не будет цены).

2.2 Негативно забарвлені суфікси

Деривати з негативною оцінкою, які утворюються за допомогою суфіксації, можна розділити на наступні групи:

1. Негативно забарвлена основа впливає на суфікс, який не має оціночних значень.
2. Негативно забарвлений суфікс впливає на твірну основу, семантична структура якої не має оціночних сем.
3. Взаємовплив основи та суфікса. [34, 94]

-ice (-ize), ity, -er, -ery, -age

Поліфункціональний суфікс **-ice(-ize)** не має негативного забарвлення, в той час як семантична структура мотивуючого слова має семи негативної оцінки, які впливають на похідне слово, наприклад: *covardice* - *боязливість* (**coward** - person to unable to control his fear, person who runs away from danger)

Наступний афікс *-ity* не використовується з негативним значенням, тому такого відтінку йому надає основа. Розглянемо на прикладі, який було узято з предмету нашого дослідження, тобто з повісті "Троє у човні (не кажучи про пса!): *«Its head is painfully erect, its expression is amiability carried to verge of **imbecility**»*. (Шея у неї страдальчески вытянута, а на морде написано добродушие, граничащее с **идиотизмом**.)

Imbecil - a person who behaves in an extremely stupid way (дурень).

Як бачимо, завдяки негативному забарвленню основи, даний суфікс також набуває негативного значення.

Суфікс *-er* виконує функцію модифікатором негативного значення похідного слова.

*«And all the river down to Staines is dotted with small craft and boats and tiny coracles - which last are growing out of favour now, and are used only by the **poorer** folk.»* (Вся река до самого Стейнза усеяна лодками, баркасами и утлыми рыбацькими челнами, каких уже не встретишь в наши дни, - разве что у **бедняков**).

Poor - having little money and/or few possessions (бідняк).

Суфікс *-ery* також приймає участь у маркуванні похідних негативним значенням. В повісті знаходимо такий приклад: *«It is noon, and we and all the people have been waiting patient for many an hour, and the rumour has run round that **slippery** John has again escaped from the Barons' grasp, and has stolen away from Duncroft Hall with his mercenaries at his heels, and will soon be doing other work than signing charters for his people's liberty.»* (Наступає полдень, и в толпе, терпеливо, как и мы, ждущей много часов, разносится слух, будто **коварный** Джон скова ускользнул из рук баронов, бежал из Данкрофт-холла в

сопровождении наемников и, вместо того чтобы даровать своему народу какую-то хартию, намерен обойтись с ним совсем иначе).

Someone who is **slippery** cannot be [trusted](#) (коварный, хитрый).

-hood, -ness, -y

Дані суфікси лише підсилюють негативне забарвлення основи, проте, самі в собі не несуть негативну семантику. Наприклад: «*If you ask me, I call the whole thing bally **foolishness***». (С моей точки зрения-это **идиотская затея**.)

«- *Ah! would ye! - growled Montmorency, showing his teeth; "I'll teach ye to cheek a hard-working, respectable dog; ye miserable, long-nosed, **dirty-looking** scoundrel, ye. Come on!*» (- *Ах, так! - прорычал Монморанси, оскалив зубы. - Я тебе покажу, как оскорблять почтенного трудолюбивого пса! Ты просто жалкий, длинноносый, **подлый** негодяй! Вот я тебя!*)

Foolish - [unwise](#), [stupid](#), or not [showing](#) good [judgment](#) (нерозумний, безглуздий, дурний).

-ine, -er, -ation, -ance (-ence)

Суфікс *-ine* набуває негативного забарвлення в особистих назвах іменників, наприклад: **asinine** - «ослиный; глупый, упрямый».

Суфікс **-ation**: «*With expensive entertainments that nobody enjoys, with formalities and fashions, with pretence and ostentation, and with - oh, heaviest, maddest lumber of all!*» (Пышные приемы с их смертной тоской; предрассудки и моды, тщеславие и притворство, и - самый громоздкий и бессмысленный хлам!)

Ostentation - a show of wealth, possessions, or power intended to attract admiration or notice (виставляння напоказ, показний прояв чогось).

-ance (-ence): «*Still, I did not want the people there to guess my **ignorance**;*» (Однако мне очень не хотелось обнаружить мое **невежество** перед присутствующими.)

Ignore - to [intentionally](#) not [listen](#) or give [attention](#) to (ігнорувати, знехтувати, замовчувати).

-ary, -some, -able, -ed, -ful, -ous, -ly

Негативне забарвлення похідних релятивних прикметників з суфіксом *-ary* майже завжди обумовлена наявністю в семантичній структурі мотивуючого слова семи відповідної оцінки. Сам суфікс негативного забарвлення не має.

Функціональність суфікса **-some** продемонструємо на такому прикладі:
*«There seemed to be a desire for something **frolicsome** to follow upon this conversation, and in a weak moment I suggested that George should get out his banjo, and see if he could not give us a comic song.»* (Подобные разговоры, по-видимому, неизбежно влекут за собой жажду развлечений, и вот, в минуту слабости, я предложил Джорджу вытащить банджо и попытаться исполнить какую-нибудь песенку повеселее.)

Frolicsome - enthusiastic and liking to play (кричущий).

Функціональність суфікса **-able** продемонструємо на такому прикладі:
*«- Go away, you **miserable** old man, - I said.»* (Прочь, **несчастный** старец! - промолвил я.)

Misery - [great unhappiness](#) (страждання, бідність, злидні).

Функціональність суфікса **-ed** добре зображено в такому прикладі: *«There are a certain number of riverside roughs who make quite an income, during the summer, by slouching about the banks and blackmailing **weak-minded** noodles in this way.»* (Существует изрядное количество жуликов, которые летом неплохо кормятся на Темзе, слоняясь по берегу и вымогая вышеуказанным образом деньги у **малодушных** простаков.)

Weak-minded - [showing](#) no [determination](#), or [stupid](#) (слабоумний, безхарактерний).

-ful: *«There was a brief struggle, followed by two heavy bumps on the floor, and then a rather **doleful** voice said.»* (Последовала короткая схватка, закончившаяся двумя полновесными ударами об пол; потом **жалобный** голос позвал.)

Dole - the [money](#) that [unemployed people receive](#) from the [government](#) (неохоче роздавати благодійну допомогу)

-ous: «*There was George, throwing away in **hideous** sloth the inestimable gift of time*». (И вот полюбуйтесь на Джорджа, который, поддавшись **омерзительной** лени, расточает ниспосланный ему свыше дар-время.)

Hide- to put something or someone in a place where that thing or person cannot be seen or found, or to put yourself somewhere where you cannot be seen or found, to prevent something from being seen (приховати, затаїтися).

-ly: «*But what had become of it, what **ghastly** fate had overtaken it, and those who had been left in it, was buried in mystery*.» (Но что с ней приключилось, какая **страшная** участь постигла ее и тех, кто в ней оставался, - это было покрыто тайной.)

Ghast- to terrify (жахливий).

-ard, -ling, -ster, -eer, -cide, -let, -o

Суфікс *-ard* набуває негативного значення від похідного слова. Наприклад: «*While we were wrestling with one side of the hoop, and endeavouring to persuade it to do its duty, the other side would come behind us in a coward manner, and hit us over the head*.» (И пока мы сражались с одним концом дуги, убеждая его выполнить свой долг, - другой конец предательски подкрадывался сзади, чтобы треснуть нас по голове.)

Cow - cause (someone) to submit to one's wishes by intimidation (залякувати, тероризувати).

Суфікс *-ling* надає дериватам значення зменшуваності. (*Manling* -чоловічок, *princeling* - княженко, *snakeling* -змієня).

Також він формує іменники з негативним забарвленням, що утворилися від прикметника: *weakling* - *not strong in character* - слабкий, нерішучий. Деякі іменники створені за допомогою даного суфікса набувають негативного відтінку лише в контексті (наприклад: *gruntling*, *fledgeling*)

Суфікс *-ster* набуває негативного значення від основи: «*There was a time, long ago, when I used to clamour for the hard work: now I like to give the **youngsters***

a chance». (Давно прошли те времена, когда я выискивал себе работу потяжелее: теперь я считаю своим долгом дать дорогу молодежи.)

Young – having lived or existed for only a short time (молодь, молодий)

Словотвірний засіб *-eer*, через вплив основи, несе негативно-оцінне значення. Негативна оцінка в похідному слові обумовлена лише даним суфіксом.

Profiteer - спекулянт (profit - advantage or good obtained from smth)

Дані суфікси можуть надавати словам негативного відтінку.

2.3 Димінутивні суфікси

Димінутивність - це особливе мовне значення, пов'язане, перш за все із зазначенням на зменшення розміру об'єкта, і, як правило, виражається морфологічно, тобто шляхом додавання певного афікса до іменної основи. Димінутиви надзвичайно важливі для вираження експресії і емоцій, адже ласкаве або зневажливе ставлення до референта визначають пропоновану співрозмовником систему цінностей, з якою можна і не погодитися.

Є мови з багатими морфологічними засобами вираження категорії димінутивності. В англійській же мові характерні для української мови зменшувально-пестливі суфікси представлені слабо, а тому категорія димінутивності повинна бути представлена іншими формами вираження.

Димінутивність тісно пов'язана з емотивними концептами і активно використовується як для вираження любові, так і презирства до об'єкта номінації, висловлюючи свою позитивну або негативну оцінку на суб'єктивному ставленні.

На морфологічному рівні категорія димінутивності в англійській мові, як стверджують вчені, виражена недостатньо. Серед димінутивних суфіксів іменників можна виділити *-let* (*book / booklet*-книга / брошура), *-kin* (*lamb / lambkin* вівця / овечка), *-et / ette* (*nymph / nymphet* німфа / німфетка, *cigar / cigarette* (сигара / сигарета) - даний димінутивний суфікс має французьке походження). Зменшувальний суфікс створює слова із зазначенням на малий розмір і одночасно пестливі, жартівливі або зневажливі: *-kin* (*lambkin* - баранчик / овечка), *-let* (*chicklet* - ципочка, *starlet* - зірочка), *-ling* (*weakling* - слабка, *underling* - дрібний чиновник), *-y* (*daddy* - татко), *-ie* (*lassie* - дівчинка / люба, *oldie* - старушенція / старенька).

Категорія димінутивності знаходить активне відображення в іменах власних, які при більш близьких відносинах між людьми мають тенденцію до скорочення і спрощення, в ряді випадків набуваючи суфікси *-y / -ie, -ling*. (Напр. *Andrew / Andy, Bernard / Berny, Ernest / Ernie, Nick / Nicky, Gerald / Gerry, Agnes / Aggie, Constance / Conny, Katherine / Kathy, Jacqueline / Jacky, Margery / Margy, Winifred / Winnie ...*, проте вираз категорії димінутивності в іменах власних аж ніяк не обмежується суффіксальним способом словотворення. Скорочення власних назв також слід інтерпретувати як відображення категорії димінутивності: *Benjamin / Ben; Albert, Gilbert, Herbert, Hubert / Bert; Desmond / Des; Geoffrey / Geoff; Geffrey / Geff; Joseph / Joe; Leonard / Len; Elizabeth / Lisa, Liza; Gillian / Gill ...* Скорочені імена власні слід розцінювати як вираження категорії димінутивності, можна наочно підкріпити їх і використанням; адже вони рідко зустрічаються в офіційній обстановці, а їх застосування, наприклад, в

якості звернення, свідчить про бажання мовця або висловити свою симпатію, або продемонструвати зневагу до адресата (при виборі інтерпретації звертають увагу на контекст, інтонацію і екстралінгвістичні чинники), прагненні емоційно розрядити обстановку. Крім того, є димінутивив, що походять від власних назв, які важко пов'язати з словотвором взагалі: *Richard / Dick; John / Jack; Barbara / Babs; Mary / Mamy, Molly*.

Не слід обмежувати використання категорії димінутивності іменниками, оскільки сема незначності / недостатності може бути виражена і в інших частинах мови. Так, прикметники утворюють димінутиви за допомогою суфікса *-ish* (напр. *Blue / bluish-блакитний / блакитний*). У дієслів є димінутивний префікс *under-* (напр. *Value / undervalue -оцінити / недооцінити*). Втім, це питання дискусійне, оскільки категорія димінутивності не вичерпується значенням недостатності, а має ще й яскраво виражену конотацію.

Інший приклад досить систематичного зрушення значення димінутива представляють імена тварин, які позначають не просто тварин маленьких розмірів, а дитинчат. Таке використання димінутива характерно як для імен тварин, так і для назв дерев, а також рослин і їх частин (*A little dog or doggy (песик, щеня, цуценятко), a little / tiny orange (апельсинчик) ...*).

Таким чином, ідея зменшувальності часто виявляється пов'язаною із загальною ідеєю 'дитячості' і 'молодості'. Цей семантичний компонент пов'язаний з походженням зменшувального суфікса.

Семантика димінутива визначає надзвичайно широке його вживання в дитячій мові, а також в промові, зверненій до дітей (охідні від назв: *Jimmy, Tommy*, а також *Mammy / матуся, Daddy / татко*). Це пов'язано ще і з тим, що зменшувальні імена морфологічно однотипні, а значить, простіше засвоюються і стають базою для подальшого продуктивного словотворення.

Слова з оціночними суфіксами можуть мати подвійне значення: вони або уточнюють якісно-кількісну характеристику предмета чи ознаки: будиночок - маленький будинок, тихесенько - дуже тихо, або мають головним чином

експресивне, виразне призначення: будиночок - симпатичний будиночок, біленький - білий (про щось миле і маленьке).

Димінутивні суфікси в сучасній англійській мові вживаються значно рідше, ніж в українській мові, а тому приклади їх використання - явище рідкісні і в художній літературі.

Виділяють такі димінутивні суфікси, як *-ette* (*leatherette* - шкіра / штучна шкіра; походження: суфікс зменшуваності у французькій мові мав дві форми: чоловічого роду *-et* і жіночого роду *-ette*. Поняття про рід в англійській мові значно ослабло. Тому французькі іменники зі значенням зменшуваності запозичувалися з суфіксом або в чоловічій формі (*-et*), або в жіночій (*-ette*). Суфікс *-et* (*lion-et* - лев / левеня) ПОХОДЖЕННЯ: Суфікс *-et* в запозичених їх французької мови словах має значення, що складається з 2-х наступних сем:

а) зменшуваності (*diminutive*), що відзначає ряд дослідників, наприклад: *tippet, tacket, chainet, brooket, hogget, porket, locket, smicket*.

б) назва тканин (*cloth*), наприклад: *camlet, burdet, persianet, setinet, toilinet*.

Крім того, значна кількість суфіксів набуває значення димінутивності: *-let* (*circle / circlet* - коло / гурток, *buglet* - жук / жучок, *cloudlet* - хмарка), *-ie* (*-ey, -y*) (*crapp-ie, girl-ie*), *-y* (*dark-y* - темний / негритос), *quick-y* - швидкий / насніх зроблений фільм), *dolly, bassy, hanky; cootie, cubby*), *-ie* (*giftie* - подаруночок), *-ling* (*catling* - котик / кішечка, *oakling* - «Дубик», *fosterling* - вихованець, *groundling* - буржуа, *rockling, priestling* - поник, *squirreling* - білочка), *-ster* і його варіанти (*-aster, -ister*) (*criticaster* - «критикуй», *poetaster* - віршомаз) [9, 254]. В повісті «Троє у човні (не кажучи про пса!)» є такий приклад: «...silvering moss-grown walls and bridges, brightening every tiny **townlet**, making sweet each lane and meadow...» (...серебрить мости и стены, озаряет все улочки, радуєт луга и пашни). Як бачимо, завдяки димінутивному суфіксу речення набуває значення пестливості.

Трохи менша кількість суфіксів фіксується в «лексикології англійської мови» Зазначено, що «на відміну від української мови, в якій є надзвичайно багата система суфіксів, які надають словами емоційне значення, англійська

мова порівняно бідна на цього роду суфікси, а найбільш вживані з них суфікси -у, -let, -ling, -ette, причому суфікс -у, (-ie, -ey), надаючи емоційне значення слову не змінює його предметно-логічного значення». Розглянемо вплив на контекст на прикладі суфікса -ling: «*I looked up, and saw an old bald-headed man **hobbling** across the churchyard towards me*» (Я оглянувся и увидел лысого старикашку, который торопливо ковылял по кладбищу, направляясь ко мне.) Використовуючи даний суфікс у реченні, воно набуває більшого емоційного значення, отримує відтінок пестливості,

Не всі лінгвісти відносять до димінутивних суфіксів суфікс прикметників -ish (походження: суфікс -ish німецького походження).

Приклади вживання кожного з виділених суфіксів в вираженні категорії димінутивності вичерпуються кількома десятками лексичних одиниць, так з суфіксом -ster і його варіантами (-aster, -ister) зареєстровано лише 29 основ [9, 244].

До найбільш вживаною відносять димінутивні суфікси -у, -let, -ling, -ette. Суфікс -у, (-ie, -ey), надаючи емоційне значення слова не змінює його предметно-логічного значення. Слова *sonny* (синок, синочок), *girlie* (дівчинка, дівчинонька), *auntie* (тітонька) висловлюють ті ж поняття, що і слова без пестливо-зменшувального суфікса -у (-ie). Вони висловлюють скоріше ставлення мовця до предмета думки, ніж нове поняття. В повісті Джерома К. Джерома знаходимо такий приклад: «- Oh, Henry, then WHERE is auntie?» (- О, Генри, где же, в таком случае, тетушка?)

Суфікс -у (-ie) досить продуктивний в сучасній англійській мові, причому існує тенденція використовувати цей суфікс безпосередньо після кореня або його частини, відкидаючи іноді не тільки словотвірні морфеми, а й цілі словосполучення.

Димінутивні суфікси крім значення невеликого розміру висловлюють як значення особливої близькості, любові до зазначеного поняття, так і значення зверхності.

Всі з даних суфіксів мають і інші лексичні значення, в деяких з них, особливо у французьких запозиченнях, значення димінутивності присутнє лише формально.

Так суфікс *-ette* має масу інших лексичних значень, до яких відносяться позначення діяча жіночої статі - *usherette* (капельдинерка); позначення імітації предмета або матеріалу, *leatherette* (шкіра > шкірозамінник).

Досить рідко зустрічаються димінутивні суфікси в англійських іменниках. Аж ніяк не до кожного іменника можна приєднати найбільш уживаний з англійських димінутивних суфіксів *-let / -ette / -et-* (*leaf - leaflet*: лист - листочок), в порівнянні, наприклад, з близьким до англійського нідерландською мовою, де зменшувальний суфікс *-je / -pje / -tje* (*hond - hondje*: собака - собачка / собачка) приєднується до іменника надзвичайно часто. Вживання димінутивного суфікса пов'язується з необхідністю вказівки на незначність представленого лексемою явища. Незначність за розміром або кількістю за принципом аналогії вказує і на невелику значимість денотата для мовця.

Димінутиви надзвичайно важливі для вираження щирості, адже ласкаве звернення до співрозмовника, вказівка на недостатність ваших знань, необхідність прохання і так далі не можуть не допомогти домогтися бажаного результату, а тому і мета мовного акту виявиться досягнутою.

Висновки до розділу 2

В даному розділі було наведено приклади використання стилістично забарвлених суфіксів в повісті Джерома К. Джерома "Троє у човні (не кажучи про пса!)". Відомі вітчизняні та закордонні лінгвісти досить детально дослідили

суфіксальну систему англійської мови. Завдяки цим дослідження виділено суфікси, що несуть позитивне та негативне забарвлення.

З точки зору вираження позитивної оцінки за допомогою суфіксації похідні можна розділити на такі групи:

1. Твірна основа, семантична структура якої включає семи позитивної оцінки, впливає на нейтральні, з точки зору оцінки, суфікси, в наслідок чого, похідне слово отримує необхідну кваліфікацію.

2. Позитивно забарвлені суфікси, що взаємодіють з основою. В результаті чого похідне слово отримує позитивну оцінку [34, 88]

Деривати з негативною оцінкою, які утворюються за допомогою суфіксації, можна розділити на наступні групи:

1. Негативно забарвлена основа впливає на суфікс, який не має оціночних значень.

2. Негативно забарвлений суфікс впливає на твірну основу, семантична структура якої не має оціночних сем.

3. Взаємовплив основи та суфікса. [34, 94]

Для зручності дослідження суфікси було розділено на групи та розглянуто їх вплив на похідне слово з точки зору позитивної та негативної оцінки.

Суфікси -ship; -age; -ism(ist); -ery; -hood; -ness; -ance (-ence); -ity; -ation; мають значення якості, властивості, стану, процесу, дії, результату.

Суфікс -у має значення зменшуваності, іноді володіє пестливим або зневажливим відтінком.

Дієслівний суфікс -ate, -ify має значення дії, прикметниковий суфікс -able має пасивне значення, значення ознаки, причинності, суфікс -al - значення відношення; суфікси -ed, -ful, -ous надають значення якості, означають ступінь якості, -ly надає значення подібності, схожості, періодичності.

Суфікс -ise (-ize) надає значення становлення, набуття якості; -en - процес переходу в стан.

Суфікс -ian має значення приналежності до географічного положення, географічних назв.

Суфікс *-er* є суфіксом діяча, а суфікс *-ary* надає значення відношення до чогось, означає зв'язок з чимось, *-some* передає якість, ознаку.

Отже, суфікси, які приймають участь в творенні дериватів з оцінним значенням, можна розділити на дві групи:

- суфікси, які безпосередньо приймають участь в створенні стилістичного маркування;

-суфікси, які не беруть участь у творенні емоційного забарвлення, так як не несуть в собі ніяких оцінних значень, але посилюють його.

Було розглянуто димінутивні суфікси. Димінутивність - це особливе мовне значення, пов'язане, перш за все із зазначенням на зменшення розміру об'єкта, пестливості, і, як правило, виражається морфологічно, тобто шляхом додавання певного афікса до іменної основи. Димінутиви надзвичайно важливі для вираження експресії і емоцій, адже ласкаве або зневажливе ставлення до референта визначають пропоновану співрозмовником систему цінностей.

Завдяки даним суфіксам та прикладам, приведених з повісті Джерома К. Джерома "Троє у човні (не кажучи про пса!)" було оглянуто вплив на зміну емотивності у реченні. Завдяки ним вдало регулюється настрій та стає зрозумілим ставлення автора, - він вдало керує стилістично маркованими суфіксами та використовує їх для регулювання настрою читача.

ВИСНОВКИ

У процесі роботи над темою дослідження були вирішені всі поставлені завдання, що дозволило досягти визначеної мети. Були вивчені теоретичні джерела по темі дослідження, уточнено поняття "суфіксація», зроблений огляд словотворення в сучасній англійській мові. Крім того, розглянута суфіксація як складова афіксального способу словотворення в сучасній англійській мові, наведено класифікацію основних суфіксів в сучасній англійській мові, проведений аналіз словотворення за допомогою суфіксації в сучасній англійській мові.

Для цієї мети використовуються різні способи, які в сучасній англійській мові дуже різноманітні. До складу одного з таких способів (афіксації) входить суфіксація. Суфікс є частиною слова, яка володіє граматичним значенням і при цьому вносить певні зміни в значення кореня. У сучасній англійській мові суфікси групуються за належністю до певної частини мови. Суфікс має змогу впливати на зміну стилістичного забарвлення слова, несе в собі позитивну або негативну оцінку. Особливість суфікса як афіксального елемента полягає в його розташуванні - після кореня слова.

У першому розділі даної роботи нами було розглянуто суфікси, що найбільш часто вживаються в сучасній англійській мові. Також було розглянуто поняття суфікс, його класифікація, функції та досліджено поняття стилістично забарвлені суфікси.

Отже суфікс - це значуща частина слова, що стоїть відразу після кореня і служить звичайно для творення слів. Своє словотвірне значення суфікс виражає тільки у зв'язку з кореневою морфемою. У лінгвістичній літературі існує багато критеріїв опису і класифікації суфіксів.

Ми дізналися, що основна класифікація суфіксів передбачає розподіл їх по частинам мови. Відповідно існують іменні, дієслівні, прикметникові та прислівникові суфікси.

Також ми дослідили, що суфікси сучасної англійської мови можуть бути стилістично нейтральними та стилістично маркованими, також суфікси виконують дві функції: граматичну (приналежність слова до певної частини мови) та семантичну (приєднання суфікса до існуючої основи призводить до створення нового слова).

В другому розділі було розглянуто позитивно та негативно марковані суфікси на базі повісті Джерома К. Джерома "Троє у човні (не кажучи про пса!). Визначено, що не всі суфікси несуть в собі стилістичне забарвлення, деякі лише посилюють стилістичне маркування похідного слова.

В результаті нашого дослідження ми лише підтвердили данні, що суфікси несуть в собі значення якості, властивості, стану, процесу, дії, результату, мають значення зменшуваності, іноді надають пестливого або зневажливого значення, деякі суфікси мають значення ознаки, причинності, приналежності до географічного положення, означають ступінь якості, мають значення подібності.

В даній роботі були вирішені всі поставлені завдання завдяки чому була досягнута мета дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антрушина Г.Б. Лексикология английского языка / Г.Б. Антрушина. - М.: Высшая школа, 1985. - 223с.
2. Апресян, Ю. Д. Лексическая семантика. Синонимические средства языка / Ю. Д. Апресян. – М.: Наука, 2001. – 356 с
3. Арбекова Т.И. Лексикология английского языка / Т.И. Арбекова. - М.: Высшая школа, 1977. - 240с.
4. Арнольд И.В. Семантическая структура слова в современном английском языке и методика его исследования / И.В. Арнольд. - Л.: Просвещение, 1986. - 295 с.
5. Арнольд И. В. Лексикология современного английского языка / И.В. Арнольд. - М.: Высшая школа, 1986. - 295 с.
6. Архипов И.К. Семантика производного слова английского языка / И.К. Архипов. - М.: Высша школа, 1984. - 98 с.
7. Бабич, Г. Н. Lexicology: A Current Guide. Лексикология английского языка: учебное пособие / Г. Н. Бабич. – М.: Большая медведица, 2015. – 176 с.
8. Беляева Т.М. Словообразовательная валентность глагольных ослов в английском языке / Т.М. Беляева. - М.: Высшая школа, 1979. 113 с.
9. Бортничук Е.Н., Василенко И.В., Пастушенко Л.П. Словообразование в современном английском языке / Е.Н Бортничук. - Киев: «Вища школа», 1988. - 262 с.
10. Бронникова Ю. О. Словообразовательные средства выражения оценки в русском языке / Ю.О. Бронникова // Актуальные проблемы гуманитарных и естественных наук. - 2014. - №12. - С. 276–279.
11. Виноградов В.В. Вопросы современного русского словообразования / В.В. Виноградов // Вопросы языкознания. – 1951. - Выпуск 2. – С. 1 – 6.
12. Виноградов В.В. Словообразование и его отношение к грамматике и лексикологии / В.В Виноградов // Вопросы теории и истории языка. – 1952 – Выпуск 1. – С. 2

13. Гималетдинова Г. К. Суффиксация как средство создания экспрессивности в английском языке / Г.К. Гималетдинова // Язык и методы его преподавания. - Казань: Казанск. гос. ун-т, 2001. - 28 с.
14. Гинзбург, Е. А. Словообразование и синтаксис / Е. А. Гинзбург. – М.: Наука, 2012. – 264 с.
15. Гинзбург Р.З., Хидкель С.С., Князева Г.Ю., Санкин А.А., Лексикология английского языка / Р.З. Гинзбург. - М.: Высшая школа, 1979. - 321с.
16. Елисеева, В. В. Лексикология английского языка / В. В. Елисеева. – СПб.: Home English, 2013. – 44 с.
17. Заботкина, В. И. Новая лексика современного английского языка / В. И. Заботкина. – М.: Высшая школа, 2005. – 125 с.
18. Заботкина В.И., Степанов Т.М. Неологизмы в современном английском языке / В.И Заботкина. - Калининград: Прогресс, 1982. - 396 с.
19. Зятковская Р.Г. Суффиксальная система современного английского языка / Р.Г Зятковская. - М.: Высшая школа, 1971. - 221с.
20. Ильиш Б.А. История английского языка / Б.А Ильиш. - Л.: Просвещение, 1958. - 195 с.
21. Иноземцева Н.Г. Англо-русский политический словарь / Н.Г. Иноземцева. – справ. изд. – М.: Руссо, 2005. – 824 с.
22. Караулов Ю.Н. Лингвистическое конструирование и тезаурус литературного языка / Ю. Н. Караулов. – М.: Наука, 1981. - 328 с.
23. Каращук П.М. Словообразование английского языка / П.М Каращук. - М.: Высшая школа, 1977. - 91с.
24. Кияк Т.Р. Національне забарвлення мов оригіналу і перекладу: проблема відповідностей і розбіжностей між ними / Т.Р. Кияк // Матеріали міжнар. наук.-практ. конференц. - Тернопіль : 2004. - С. 152 - 153.
25. Козьмик А.А. Деякі аспекти формування та функціонування суспільнополітичної термінології англійської мови / Козьмик А.А. // Вісник Запорізького державного університету. – 2002 – Випуск 1. - С. 1- 4.

26. Кочерган М. П. Основи зіставного мовознавства : підруч. / М. П. Кочерган. — К. : Академія, 2006. 424 с.
27. Кубрякова, Е. С. Номинативный аспект речевой деятельности / Е. С. Кубрякова. – М.: Наука, 2013. – 231 с.
28. Кубрякова Е.С. Типы языковых значений (семантика производного слова) / Е.С Кубрякова. - М.: Высшая школа, 1981. - 238с.
29. Мешков О.Д. Словообразование современного английского языка / О.Д. Мешков. - М.: Высш. шк., 1976. 103с.
30. Мороховский, А. Н. Стилистика английского языка / А. Е. Мороховский, Н. И. Лихошерст, О. П. Воробьева, З. В. Тимошенко. – М.: Высшая школа, 2012. – 272 с.
31. Мурясов, Р. З. О словообразовательном членении и моделировании частей речи / Р. З. Мурясов // Вопросы языкознания. – М., 1976. – №5. – 169 с.
32. Нелюбин Л.Л. Толковый переводоведческий словарь. – 3-е изд., перераб. / Л.Л. Нелюбин. – М.: Флинта: Наука, 2003. – 320 с.
33. Никитин, М. В. Лексическое значение (структура и комбинаторика) / М. В. Никитин. – М.: Наука, 2011. – 144 с.
34. Приходько А.И. Семантика и прагматика оценки в современном английском языке / А.И. Приходько. – Запорожье: Запорожский государственный университет, 2004. – 321 с.
35. Россельс В. Перевод и национальное своеобразие подлинника. В сборнике «Вопросы художественного перевода» / В. Россельс. – М.: Советский писатель, 1955. – 169 с.
36. Секирин П.В. Язык и культура – два уровня антропонимического анализа / П.В. Секирин // Язык и культура: библиографический аспект проблемы. – Уфа: РИО Госкомиздата БАССР, 1990. – С. 155 – 156.
37. Смирницкий А.И. Древнеанглийский язык / А.И. Смирницкий. - М.: Высшая школа, 1955. - 321с.
38. Смирницкий А.И. Лексикология английского языка / А.И. Смирницкий. - М.: Высшая школа, 1956. - 314с.

39. Степанова М.Д. Методы синхронного анализа лексики / М.Д. Степанова. - М.: Высшая школа, 1968. - 111с.
40. Степанова М.Д., Фляйшер В. Теоретические основы словообразования в германских языках / М.Д. Степанова. - М.: Высшая школа, 1984. - 321с.
41. Труевцева О.Н. Английский язык: особенности номинации / О.Н. Труевцева. - Л.: Просвещение, 1986. - 81 с.
42. Федоров А. В. Основы общей теории перевода / А. В. Федоров. – М. : Высшая школа, 1983. - 303 с.
43. Хидекель, С. С. Система словообразования в современном английском языке / С. С. Хидекель. – М.: Высшая школа, 2011. – 352 с.
44. Царев П.В. Сложные слова в английском языке / П.В. Царев. - М.: Высшая школа, 1980. - 79с.
45. Царев П.В. Продуктивное именное словообразование в современном английском языке / П.В. Царев. - М.: Высшая школа, 1984. - 211с.
46. Чередниченко О. І. Про мову і переклад / О. І. Чередниченко. – К. : Либідь, 2007. - 248 с.
47. Шанский Н.М. Фразеология современного русского языка / Н.М. Шанский. - М.: Высшая школа, 1969. - 231 с.
48. Шахматов А.А. Из трудов по современному русскому языку / А.А. Шахматов. - М.: Учпедгиз., 1941. – 149 с.
49. Шаховский В.И. Категоризация эмоций в лексико-семантической системе языка / В.И. Шаховский. – Воронеж: 1987. – 100 с.
50. Шаховский В.И. Эмотивная семантика слова как коммуникативная сущность / В.И. Шаховский // Коммуникативные аспекты значения. - Волгоград, 1990. - С. 24
51. Ширшов, И. А. Проблемы словообразовательного значения в современной отечественной науке / И. А. Ширшов // Вопросы языкознания. – М., 1979. – №5. – С. 29–40.
52. Шмелев Д.Н. Очерки по семасиологии русского языка / Д.Н. Шмелев. - М.: Просвещение, 1964. - 244 с.

53. Шмелев Д.Н. Проблемы семантического анализа лексики / Д.Н. Шмелев. - М.: Наука, 1973. - 280 с.
54. Шмелев Д.Н. Русский язык в его функциональных разновидностях / Д.Н. Шмелев. - М.: Наука, 1977. - 168 с.
55. Якобсон Р. Лингвистика и поэтика / Р. Якобсон. // Структурализм: "за" и "против". - М., 1975. - 202-212 с.
56. Якобсон Р. Работы по поэтике / Р. Якобсон. - М.: 1987, - 461 с.
57. Jerome K. Jerome. Three Men in a Boat. London / Jerome K. Jerome. - : Cox and Wyman Ltd., 1994, - 185 p.
58. Marchand, H. The Categories and Types of Present Day English Word-Formation / H. Marchand. – University of Alabama, 1966. – 379 с.